

การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ธีรรัตน์ นามณีย์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

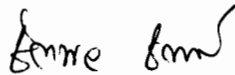
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ธีคาร์ตัน นามณีย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

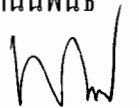
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

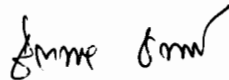
(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

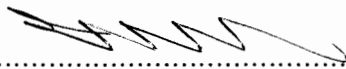
.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

.....กรรมการ

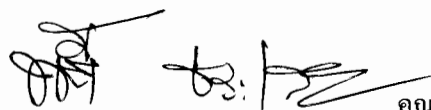
(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

.....กรรมการ

(อาจารย์พรเทพ นามกร)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ย์ ธารเสนา)

วันที่ 6 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์จิตพล ชัยมะดัน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พรเทพ นามกร กรรมการและเลขานุการสอบที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ งานนิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย และโรงเรียนบ้านหนองหงส์ ตลอดจนครูผู้สอนและนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแต่ บุพการี บวรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ธิดารัตน์ นามณีย์

56930219: สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)
 คำสำคัญ: การประเมินผลการดำเนินงาน/ CIPP MODEL/ การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็ก
 ธีรรัตน์ นามณี: การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 จันท์ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (THE ASSESSMENT OF
 OPERATION OF TRILATERAL LEARNING PROGRAM JUN 1MODEL OF THE SMALL-
 SIZED SCHOOLS IN OFFICE OFPRIMARY EDUCATION IN REGION 1) อาจารย์ผู้ควบคุมงาน
 นิพนธ์: ชิตพล ชัยมะดัน, ศศ.ม. 81 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 จันท์ 1 โมเดล โดยใช้รูปแบบซีป (CIPP model) ซึ่งประกอบด้วย ด้านสภาวะแวดล้อม (Context)
 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) และเพื่อศึกษา
 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทำการเก็บข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอน
 บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม
 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล
 ด้านสภาวะแวดล้อม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านผลผลิต
 การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด
 ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดและด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับเหมาะสม
 มากที่สุด ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1
 โมเดล พบว่า

1. ควรเพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอแก่นักเรียน
2. ควรพัฒนาทางการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นประสิทธิผลจาก
 การสอบวัดคะแนน O-NET และ NT ให้ผ่านเกณฑ์หรือเทียบเท่ากับเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
3. ควรเพิ่มจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับภาระการสอนและภาระงาน
4. ควรจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเพียงพอ
 กับจำนวนนักเรียน

56930219: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: THE ASSESSMENT OF OPERATION/ CIPP MODEL/ LEARNING PROGRAM
OF THE SMALL-SIZED SCHOOL

TIDARAT NAMMANEE: THE ASSESSMENT OF OPERATION OF TRILATERAL
LEARNING PROGRAM JUN 1 MODEL OF THE SMALL-SIZED SCHOOLS IN OFFICE
OF PRIMARY EDUCATION IN REGION 1. ADVISOR: CHITTAPOL CHAIMADAN, M.A.
81 P. 2015.

The research had objectives to assess the operation of trilateral learning program Jun 1 Model by using CIPP Model which consisted of context, input, process, and product and to study the recommendations of the development of the operation of trilateral learning program Jun 1 Model in the Office of Primary Education in Region 1. The data were collected from 103 respondents who were school administrators, teachers, academic personnel and students. Questionnaires were the instrument for the study, and the statistics used for data analysis consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the context was the most appropriate for the operation of trilateral learning program Jun 1 Model and it ranked the first. Next, the product was the aspect with which the students were satisfied the most. This was followed by process and input which were found very appropriate respectively.

The following were recommendations for the development of the operation of trilateral learning program Jun 1 Model in the Office of Primary Education in Region 1.

1. Computers should be provided sufficiently for the number of the students.
2. Teaching and learning should be developed continuously and the focus should be on the efficiency of the scores of O-net and NT. This is to enable the students to pass the criterion or have as equal scores as the students of other educational regions.
3. The number of teachers and personnel should be increased to suit the teaching and work load.
4. The budget should be allocated sufficiently and appropriately for the number of the students.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมิน.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	22
ทฤษฎีความพึงพอใจ.....	28
ข้อมูลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน "ไตรภาคี" ชั้นที่ 1 โมเดล.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
เกณฑ์การแปลผล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	49
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า และ ด้านกระบวนการ.....	49
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิตความพึงพอใจของการดำเนินงานของ ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล.....	55
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดลในภาพรวม....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	68
ภาคผนวก ก.....	69
ภาคผนวก ข.....	74
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	คะแนนเฉลี่ยผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553-2556.....	2
2	ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน ประเภทการตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแบบจำลองของ Stufflebeam.....	22
3	จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2557.....	35
4	จำนวนครู ปีการศึกษา 2557.....	35
5	ความถี่และร้อยละของกลุ่มประชากร ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง.....	50
6	ความถี่และร้อยละของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ.....	50
7	ความถี่และร้อยละของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามอายุ.....	51
8	การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านสภาวะแวดล้อม.....	51
9	การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า.....	52
10	การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านกระบวนการ.....	54
11	ความถี่และร้อยละของนักเรียน ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ.....	55
12	ความถี่และร้อยละของนักเรียน ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับชั้นเรียน.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านผลผลิต.....	56
14	การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาพรวมรายด้าน.....	57
15	ค่าความถี่ของความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ อื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล.....	58

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	
กรอบแนวคิดการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล.....	4
2	
Stake's countenance model.....	14
3	
ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินแบบ CIPP model.....	17
4	
บันทึกลงนามข้อตกลงในการรวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ในการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาสังคม และเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนสู่การพัฒนาประเทศ ซึ่งคุณภาพของคนจะเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนาทั้งปวง แต่ในปัจจุบันพบว่า การศึกษาของประเทศไทยมีปัญหาในทุกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษานั้น เป็นประเด็นปัญหาที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งของระบบการศึกษา สิ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาดังกล่าว คือ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับที่ต่ำมาก นอกจากนี้ปัญหาทางด้านคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังประสบปัญหาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) เพราะอัตราการย้ายจากชนบทเข้าสู่เมือง อัตราการเกิดที่ลดน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพราะเมื่อโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนน้อย จำนวนครูจึงน้อยตามไปด้วย ทำให้มีปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน

นอกจากนั้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็กต้องประกอบด้วย กระบวนการบริหาร ภาวะผู้นำ การจูงใจ บุคลิกลักษณะ พฤติกรรมการบริหาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการสอน คุณภาพนักเรียน และการสนับสนุนด้านต่าง ๆ (สมชาติ มณีวรรณ, 2551, หน้า 34) ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ จันทวานิช (2547, หน้า 13-14) ที่กำหนดองค์ประกอบความเป็นโรงเรียนคุณภาพ ต้องเป็นโรงเรียนที่มีสังคมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากร วัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรด้านบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามที่มาตรฐานกำหนดและได้รับการพัฒนาเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สอดคล้องความต้องการของชุมชน รวมทั้งเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 7) ที่ได้สรุปโรงเรียนดีมีคุณภาพ ต้องเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้ดี ทั้งด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูง มาตรฐานที่กำหนดที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จึงมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน โรงเรียนขนาดเล็ก 44 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.16 ของโรงเรียนทั้งหมดในเขตพื้นที่การศึกษา และที่ผ่านมามีการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง

ในปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ร่วมมือกับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย และโรงเรียนบ้านหนองหงส์ เพื่อจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบ “ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล” โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิด “ร่วมกัน แบ่งชั้นเรียน แลกเปลี่ยนครู มุ่งสู่คุณภาพ” เพื่อเป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเริ่มจัดการเรียนในรูปแบบนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จนถึงปัจจุบัน

นวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบ ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2555-2556) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้มีการดำเนินการ กำกับดูแล และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จากรายงานการประเมินคุณภาพของนักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553-2556 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2557)

โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย (ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้)								
	2553	2554	ก้าวหน้า	2554	2555	ก้าวหน้า	2555	2556	ก้าวหน้า
1. วัดนาซา	46.68	58.13	+11.45	58.13	46.63	-11.50	46.63	45.87	-0.76
2. บ้านหนองหงส์	45.64	30.78	-14.86	30.78	35.28	+4.50	35.28	44.08	+8.80
3. วัดสนามไชย	35.26	43.04	+7.78	43.04	40.54	-2.50	40.54	48.12	+7.58
ภาพรวม	42.53	43.98	+1.45	43.98	40.82	-3.16	40.82	46.02	+5.20

จากผลการประเมินผลดังกล่าว พบว่า มีการประเมินผลแค่เพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น ไม่ได้มีการประเมินผล ทั้งในส่วนของความเหมาะสมของโครงการ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการในด้านอื่น ๆ

จากความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ที่ผ่านมา ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 มีความสนใจที่จะประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าว ตามรูปแบบการประเมิน CIPP โมเดล โดยต้องการทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ผู้ได้รับผลจากการดำเนินงานดังกล่าวว่า มีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนา การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

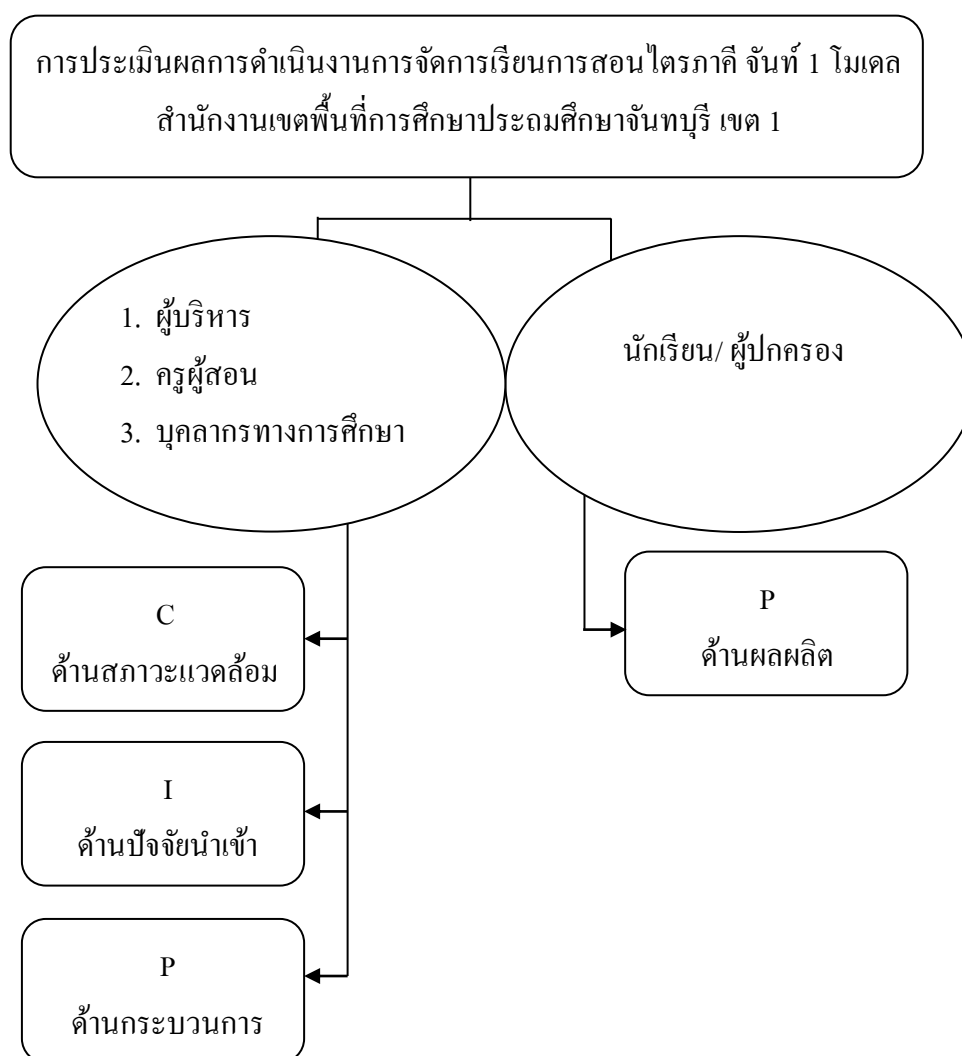
1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล โดยการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนด กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล โดยใช้กรอบความคิด 4 ด้าน ตามรูปแบบจำลองซิปป์ (CIPP model) ของ Stufflebeam (1997 อ้างถึงใน สมพิศ แสนสุข, 2545, หน้า 3-4) คือ

1. ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมโครงการ (Context: C) เป็นการประเมินบริบทว่า มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับปัญหาของสังคมหรือไม่ ถ้าทำโครงการแล้ว ความจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กับบริบท พื้นที่ มีคุณค่าและประโยชน์สอดคล้องกับค่านิยมในสังคมหรือไม่
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input: I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าว่า มีความเพียงพอหรือไม่ โดยพิจารณาในเรื่องความเพียงพอและความเหมาะสม ในด้านทักษะความรู้ และจำนวนบุคลากร จำนวนของวัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ จำนวนเทคโนโลยี มีความเหมาะสมและทันสมัย
3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process: P) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาในเรื่องความสามารถของผู้บริหารในด้านการประสานงาน ความรู้ความสามารถ ภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ ความเหมาะสมหรือไม่ ประชาชนทั่วไปรู้หรือไม่

4. ด้านผลผลิต โครงการ (Product: P) เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ ซึ่งจะพิจารณาผลที่ได้ในประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองที่ได้รับจากการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล โดยพิจารณาจากผลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ บัณฑิต นำเข้ามีจำนวนเพียงพอหรือไม่ การประสานงาน ความรู้ความสามารถในการดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังหรือไม่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
ชั้นที่ 1 โมเดล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผลระหว่างการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการวิจัยประเมินผลระหว่างการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล โดยผู้วิจัยจะมุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์ของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เป็นสำคัญ โดยนำทฤษฎีประเมินผล ด้วย CIPP ของ Stufflebeam (1997, pp. 261-265) ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านสถานะแวดล้อม
- 1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า
- 1.3 ด้านกระบวนการ
- 1.4 ด้านผลผลิต

โดยรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว มีความเป็นระบบและครอบคลุมทุกด้านทุกขั้นตอน เหมาะกับการตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า และมีประสิทธิภาพนำมาใช้ในการประเมินการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย โรงเรียนบ้านหนองหงส์ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหาร จำนวน 18 คน 2) ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน 3) นักเรียน/ผู้ปกครอง จำนวน 73 คน รวมทั้งสิ้น 103 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2557)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้เวลาในการศึกษาระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยการนำรูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านการผลิต (Product)

การประเมินสถานะแวดล้อม หมายถึง การประเมินของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เพื่อประเมินบริบทว่า มีความสอดคล้องเหมาะสม มีความจำเป็นและตรงตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก

การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินงานว่า มีความเหมาะสมในด้านทักษะความรู้และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร

การประเมินกระบวนการ หมายถึง การประเมินของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เพื่อประเมินการดำเนินการในด้านการประสานงาน การวางแผน และการประชาสัมพันธ์

การประเมินผลผลิต หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ต่อการจัดการเรียนการสอน แบบไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล

ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล หมายถึง นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่ร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย โรงเรียนบ้านหนองหงส์

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาซา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสนามไชยและผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหงส์

ครู บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ภายในโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย โรงเรียนบ้านหนองหงส์ ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง พี่เลี้ยงเด็กนักรถโรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนของโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย และโรงเรียนบ้านหนองหงส์ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ความสำเร็จของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล หมายถึง การดำเนินการของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่งผลทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพดีขึ้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินผล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. ทฤษฎีความพึงพอใจ
4. ข้อมูลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
 - 4.1 ประวัติและความเป็นมา
 - 4.2 ข้อมูลการดำเนินงาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินผล

การประเมินผล นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2542, หน้า 664) ให้ความหมายของการประเมินผล คือ การพิจารณาและวัดค่าของกิจการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และขอกกล่าวโดยสรุป “การประเมินผลเป็นเครื่องเกี่ยวกับการศึกษา” แผน/ โครงการ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งใน การปฏิบัติงานตามแผน/ โครงการ และภายหลังปฏิบัติงานเสร็จแล้ว

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 317) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่าเป็นการตรวจสอบและวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดไว้ในขั้นของการวางแผน และเมื่อนำแผนไปดำเนินการแล้ว สิ่งเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามที่กำหนดและคาดหมายไว้เพียงใด โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับที่แผนกำหนดไว้ จึงจะทำให้รู้ได้ว่า สิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้น ตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายในของแผนอย่างไร

ส.วาสนา ประवालพฤษ์ (2544, หน้า 16) ให้ความหมายการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการในการตรวจสอบหรือพิจารณาตัดสินคุณลักษณะของกิจกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพ ความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก

สมพิศ สุขแสน (2545, หน้า 2) ความหมายของการประเมินผลโครงการ กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่า นโยบาย/ แผนงาน/ โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้

สรุปความหมายของการประเมินได้ว่า เป็นการ ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พิจารณา ค้นหา และตรวจสอบ เพื่อวัดค่าของกิจการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก เพื่อที่จะรู้ว่าการดำเนินงานนั้น ใช้ทรัพยากรเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ถ้าไม่ได้ผลตามแนวทางดังกล่าว การแก้ไขปรับปรุงจะต้องมีขึ้น โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับที่แผนกำหนดไว้ จึงจะทำให้รู้ได้ว่า สิ่งที่ต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้น ตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายในของแผนอย่างไร สำหรับการแก้ไขปรับปรุงนั้น จะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องคอยดูแลป้องกันปัญหาดังกล่าวนั้น

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

ในการประเมินโครงการมีเป้าประสงค์หลัก คือ ต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินการนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หรือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่า ในการดำเนินการโครงการมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง และเป็นโครงการที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

การประเมินผลนโยบาย

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2548, หน้า 483) การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public policy process) ทั้งนี้ การประเมินผลนโยบายจะบอกให้ทราบถึงระดับความสำเร็จ (Success) หรือล้มเหลว (Failure) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจะบอกให้ทราบว่า มีปัญหาอะไรบ้าง เกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goal) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ของนโยบาย ตลอดจนทรัพยากร (Input) กระบวนการ (Process) หน่วยงานที่รับผิดชอบ (Organization) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ตัดสินใจ นโยบาย (Policy decision markers) ที่จะดำเนินนโยบายนั้นต่อไป หรือต้องทำการปรับปรุงนโยบายนั้นเสียใหม่ หรือจำเป็นจะต้องยกเลิกนโยบายในที่สุด

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2548, หน้า 493) การประเมินผลนโยบาย คือ กระบวนการวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ การประเมินผลจะครอบคลุมตั้งแต่ การประเมินสิ่งแวดล้อมของนโยบาย (Environments of contexts) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Inputs) การประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation process) การประเมินผลผลิตของนโยบาย (Policy outputs) การประเมินผลลัพธ์นโยบาย (Policy outcomes) และการประเมินผลกระทบนโยบาย (Policy impacts) สิ่งที่ได้จากการประเมินจะเป็นเครื่องมือให้ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใหม่ เพื่อให้นโยบายนั้นก่อประโยชน์นั้นก่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

การประเมินผลโครงการ

เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย (2537, หน้า 9 อ้างถึงใน สมพงษ์ สุภาพล, 2549, หน้า 15) ได้กล่าวถึงการประเมินโครงการว่า จะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการประเมินผลจะช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้น ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการ ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินต่อไปด้วยดี นอกจากนี้ การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากผลกระทบของโครงการ มีสิ่งทำให้เสียหายน้อยลง ช่วยควบคุมคุณภาพของงานและมีส่วนในการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการเป็นการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการ ย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดี เป็นยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน สุดท้ายการประเมินผลจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่า จะดำเนินโครงการต่อไป หรือจะยุติโครงการนั้น

ประเภทของการประเมินโครงการ

สุดสาย ศรีศักดิ์ (2555) ได้ศึกษาว่า การแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาด แต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการ และรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary evaluation) เป็นการศึกษาระเมินความเป็นไปได้ (Feasibility study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพ

ของปัจจัยอื่น ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น

- 1.1 การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social impact assessment-SIA)
- 1.2 การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological impact assessment-EIA)
- 1.3 การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political impact assessment-PIA)
- 1.4 การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological impact assessment-TIA)
- 1.5 การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population impact assessment-PIA)
- 1.6 การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy impact assessment-POIA)
- 1.7 การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic impact assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้ มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษา ดูว่า ก่อนลงมือโครงการใด ๆ นั้น จะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และระดับนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้ว อาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า จะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหาอุปสรรคเป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจ ล่วงหน้าว่า จะเลิกสัมโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารจัดการโครงการ เพียงใด เพื่อให้เกิดผลดี

2. การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนี้ Formative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่า ดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation

โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 ทบทวนแผนของโครงการ
- 2.2 การสร้างแผนของโครงการ
- 2.3 การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ
- 2.4 การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม

2.5 การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

2.6 การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

2.7 การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative evaluation)

เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ สำหรับโครงการที่มีการดำเนินระยะยาวก็อาจใช้ Summative evaluation ในการสรุปย่อความระยะยาวต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่าง ๆ จะช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของ Formative evaluation เป็น Summative evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำสู่การรายงานว่า โครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่ อย่างไร ตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่า ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่า โครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

4. การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังจำกัดอยู่แต่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการ แต่ในปัจจุบัน นักประเมินและผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย โดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไป เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้น สามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่เื้ออำนวยการพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติที่ไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็น การดำเนินโครงการบริการสังคมนั้น จะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วย

โดยปกติการประเมินประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่าง ๆ กัน เช่น

4.1 ความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้ว มีความเหมาะสมหรือไม่

4.2 ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช้หรือไม่

4.3 โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่น ๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด

รูปแบบการประเมินโครงการ

1. แนวความคิดและแบบจำลองของ Tyler

Tyler (1930) เป็นนักประเมินรุ่นแรก ๆ ในปี ค.ศ. 1930 และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เขามีความเห็นที่ “การประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้” โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้ จะเห็นได้ว่า มีแนวความคิดเห็นว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal attainment model or objective) เรียกว่า Tyler’s goal attainment model

ซึ่งต่อมาปี 1950 Tyler (1950) ได้มีรูปแบบมาใช้เป็นกระบวนการตัดสินใจการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน เรียกว่า “Triple Ps Model” ดังนี้

P-Philosophy & Purpose-ปรัชญา/ จุดมุ่งหมาย

P-Process-กระบวนการ

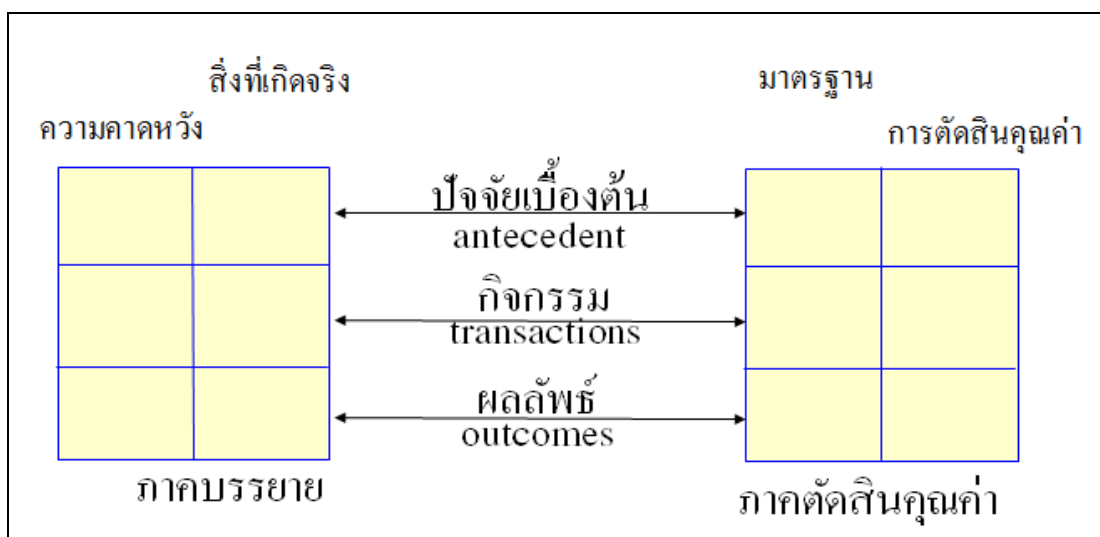
P-Product-ผลผลิต

ในการประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาได้โดยการประเมินความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ว่า ปรัชญา/ จุดมุ่งหมายของโครงการ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลผลิตหรือไม่ ถ้าประเมินเป็นส่วน ๆ ก็จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของปรัชญา/ จุดมุ่งหมายและกระบวนการประเมินประสิทธิผลของผลผลิตว่า ตรงกับปรัชญา/ จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

2. แนวความคิดของ Stake ในการประเมิน

แนวความคิดของ Robert E. Stake นั้น กำเนิดถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัด เพื่อการประเมินนั้น ๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางทางดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการ อาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพราะการประเมินนั้นเพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

ดังนั้น การประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงเสนอรูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบ โดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้น ๆ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 Stake's countenance model

จากภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่า Stake ได้เน้นว่า การประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

ในภาคการบรรยายนั้น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมดสำหรับการประเมินการศึกษา ไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ความคาดหวังนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1.1 สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับผลของการเรียนการสอน

1.2 ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของขบวนการเรียนการสอน

1.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง มีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินใจคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ โดยทั่ว ๆ ไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจเกิดขึ้นก่อน โดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม ถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้ มุ่งเน้นความสอดคล้องและความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่า สำหรับความสอดคล้องนั้น มี 2 ลักษณะ คือ

1. Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามแนวคิดของสเต็ก

2. Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริงหรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (Empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามแนวคิดของสเต็ก

ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของสเต็ก คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัด คือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกันและความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

3. แนวความคิดและแบบจำลองของ Stufflebeam

แบบจำลอง CIPP Model ของ Stufflebeam ในปี ค.ศ. 1971 ไม่เพียงแต่ประเมินวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่นจุดด้อยของการประชุม เพื่อนำไปผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิป จึงเป็นที่นิยมใช้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่า เป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก

ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง แบบจำลองชิปปี Stufflebeam ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ CIPP Model มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context evaluation: C)

เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหาและการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เช่น โครงการอาหารเสริมแก่เด็กวัยก่อนเรียน เราจะต้องวัดส่วนสูงและชั่งน้ำหนัก ตลอดจนจิตพิสัย ทักษะ กลาง กลิ่นของเด็ก่อน (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 58-60)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation: I)

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 58-60)

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรมเวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว (สมพิศ สุขแสน, 2545, หน้า 3-4)

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการเท่าที่ควร (สมพิศ สุขแสน, 2545, หน้า 3-4) Stufflebeam ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินไว้ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546, หน้า 60-61) ดังนี้

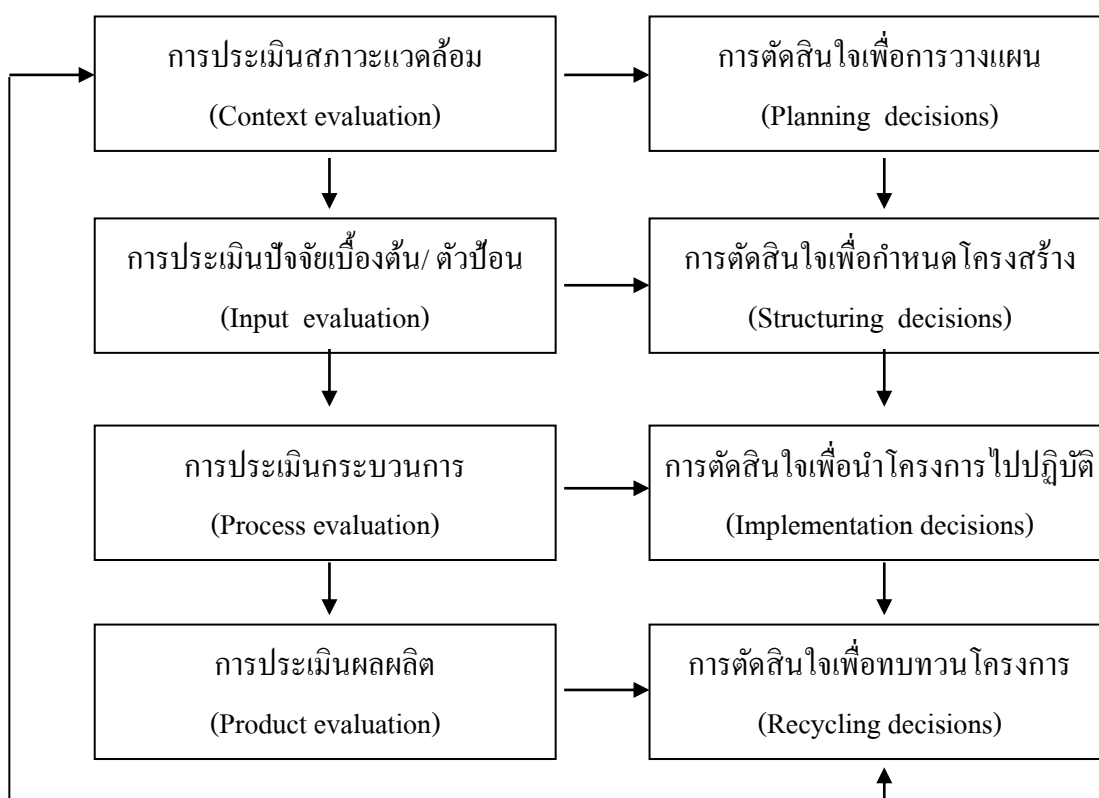
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้มานำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้มานำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมิน CIPP Model ทั้ง 4 ประการ และประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินแบบ CIPP model

เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้น ต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ (วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541, หน้า 44)

1. เกณฑ์ประเภทยุทธศาสตร์ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย
2. เกณฑ์ประเภทยุทธศาสตร์ (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ
3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร
4. เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ
5. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัด เช่น การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส

ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

6. เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากรและเวลาที่ใช้ไป
7. เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) มีตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ
8. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

สำหรับตัวชี้วัด (Indicators) ความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา โดยจะมีการระบุลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณและส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ

สมพิศ สุขแสน (2545, หน้า 6-7) ยกตัวอย่างการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมินไว้ ดังนี้

ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของก่อนมีโครงการ ปัญหาวิกฤต
2. ความจำเป็นหรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
3. ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ

3. ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรมตัวชี้วัด
ด้านกระบวนการ (Process) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
2. ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
4. ภาวะผู้นำในโครงการ

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน
2. รายได้ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
3. ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ

ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. การไม่อพยพย้ายถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก/ เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
2. ผลกระทบทางลบ/ เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการได้ดี

ซึ่งครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านบริหารจัดการ ด้านทรัพยากร และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
นอกจากนั้นยังสามารถวัดถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้
ซึ่งในทางปฏิบัติ นักประเมินผลจะต้องนำเกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะ
และบริบทของโครงการด้วย

ประโยชน์ของการประเมินผล

Anderson and Ball (1978 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2538, หน้า 12-13) กล่าวว่า การประเมิน
มีประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยในการตัดสินใจก่อนเริ่มดำเนินงาน ค้นหาความต้องการทดสอบแนวความคิด
ด้านเทคนิคและแหล่งทุนและความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน
2. ช่วยสำหรับตัดสินใจว่าจะขยาย ดำเนินการต่อ หรือยุติการดำเนินงาน

3. ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในแง่มุมใดหรือจุดใดจุดหนึ่งในช่วงระยะเวลาที่กำลังดำเนินงานอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ บุคลากร หรือระบบการให้บริการ

4. เพื่อเป็นประจักษ์พยานและเป็นเครื่องมือในการหาการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการด้านสาธารณชน การเมือง การเงิน และด้านวิชาชีพ

5. เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความรู้พื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสังคมในด้านวิทยาการทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ข้อเท็จจริงและความเข้าใจเฉพาะที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 323) กล่าวว่า การประเมินและผลของการประเมินนั้นมีประโยชน์ดังนี้

1 ประโยชน์ในเชิงบวกหรือเป็นไปตามที่คาดหมายไว้ในแผน สิ่งที่กำหนดไว้หรือคาดหวังไว้ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน แนวทางปฏิบัติ ระเบียบกฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ ทั้งในการบริหารและการปฏิบัติงาน ย่อมถือเป็นแนวทางหรือตัวอย่างที่จะนำไปใช้เพื่อขยายผลต่อไปได้ และจะทำให้ผลงานหรือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากดำเนินงานของแผนนั้น มีความสำคัญและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ตามความปรารถนา

2 ประโยชน์ในเชิงลบในลักษณะของปัญหา อุปสรรค และผลงานที่มีปริมาณและคุณภาพต่ำกว่าที่คาดหมายไว้ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลในทางลบนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน โดยนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเพื่อปรับปรุงแก้ไขการบริหารและการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นไป อันน่าจะส่งผลให้เกิดผลงานที่ดีมีคุณภาพตามต้องการ

ปัญหาของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ มีลักษณะคล้ายกับการทำการวิจัย กล่าวคือ ประกอบด้วยกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ ดังนั้น ปัญหาของการประเมินโครงการกับปัญหาการวิจัย จึงอาจมีส่วนที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้าง (ประชุม รอดประเสริฐ, 2539, ออนไลน์) ได้พิจารณาในส่วนขององค์ประกอบของการประเมินโครงการว่า จะประกอบไปด้วย ข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Outputs) โดยที่แต่ละส่วนประกอบมีส่วนที่ทำให้เกิดปัญหาได้ และปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมีผลทำให้เป็นโครงการที่ดำเนินอยู่หยุดชะงัก ล้มเหลว หรือมีผลทำให้โครงการที่สำเร็จแล้วนั้น ได้ผลโดยไม่เป็นที่ยอมรับได้

ปัญหาอันเกิดจากข้อมูลนำเข้า ข้อมูลนำเข้าในการประเมิน โครงการมีมากมาย ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของโครงการและลักษณะหรือความซับซ้อนของการประเมิน ข้อมูลนำเข้าที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการประเมิน อาจแจกแจง ได้ดังนี้

1. การขาดแคลนงบประมาณที่จะต้องใช้เพื่อการประเมินโครงการ
2. ความไม่เพียงพอและความไม่เหมาะสมของผู้ที่จะทำหน้าที่ในการประเมินโครงการ
3. การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินโครงการ
4. การขาดหลักการในการบริหารและการประเมินโครงการ

ปัญหาอันเกิดจากกระบวนการประเมินโครงการเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะเปรียบเสมือนกับเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่จะต้องทำหน้าที่กลั่นกรองข้อมูลนำเข้า ซึ่งเป็นวัตถุดิบให้เป็นผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลทั่วไป กระบวนการมีส่วนทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการประเมินโครงการได้หลายลักษณะ ดังเช่น

1. ความไม่ชัดเจนและเหมาะสมในวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
2. การใช้รูปแบบการประเมินที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของโครงการ
3. ประเมินเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งของโครงการเท่านั้น หรือประเมินผลสุดท้าย หรือผลสำเร็จของโครงการเพียงอย่างเดียว จึงทำให้การสรุปผลการประเมินขาดความชัดเจน หรือขาดความถูกต้องเท่าที่ควรจะเป็น
4. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการประเมินโครงการหรือระหว่างผู้ประเมินกับผู้ดำเนินงานโครงการ

ปัญหาอันเกิดจากผลงาน การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หากได้รับการดำเนินงานจนบรรลุถึงความสำเร็จแล้ว แต่ผลของการกระทำมิได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ย่อมถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าหรือเป็นการกระทำที่เกิดการสูญเปล่าอย่างสิ้นเชิง ผลของการประเมินโครงการมีลักษณะเช่นเดียวกัน หากไม่ได้รับการนำไปใช้ ย่อมไม่เกิดประโยชน์อันใดที่จะต้องมีการประเมินโครงการ ปัญหาอันเกิดจากผลงานอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ผลงานการประเมินโครงการขาดความน่าเชื่อถือต่อการที่จะต้องนำไปใช้หรือเพื่อการตัดสินใจ
2. ผลการประเมินได้รับการบิดเบือนจากความเป็นจริง ครั้นนำไปใช้จึงไม่เกิดผลดีต่อการบริหารโครงการ และก่อให้เกิดปัญหาต่อองค์กร โดยส่วนร่วม
3. ผลของการประเมินมักถูกละเลยจากผู้บริหารที่จะต้องนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงงาน สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินได้ดังนี้ การประเมินเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินงานต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมักจะทำควบคู่ไปตั้งแต่การเลือกโครงการ การวางแผน

โครงการ การดำเนินงานตาม โครงการ จนถึงการประเมินผลสุดท้ายของโครงการ โดยที่รูปแบบและการเรียกชนิดของการประเมินจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาของการประเมินและวัตถุประสงค์ของการประเมิน สำหรับรูปแบบของการประเมินผลแบบ CIPP model นั้น สตัฟเฟิลบีม ได้แบ่งเป็น 4 ประเด็นตามประเภทของการตัดสินใจและการนำไปใช้ประโยชน์

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน ประเภทการตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแบบจำลองของ Stufflebeam (สุวิมล ติรกานันท์, 2547, หน้า 47)

ประเภทการประเมิน	ประเภทของการตัดสินใจ	การนำไปใช้ประโยชน์
Context evaluation	Planning decision	ใช้กำหนดนโยบายหรือเป้าหมาย ใช้คัดเลือกโครงการที่เหมาะสม
Input evaluation	Structuring decision	กำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน ยุทธวิธี วิธีการ แผนการดำเนินงาน
Process evaluation	Implementation decision	ติดตามและกำกับการดำเนินงานตามแผน ปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน รายงาน ความก้าวหน้าของโครงการ
Product evaluation	Recycling decision	ยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตามพจนานุกรมของ Webster (1990) Macmillian English, Funk and Wagnalls Standard Desk ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดวิธี หรือความคิด หรือการวางแผน หรือ การวาง/ สร้างระบบ หรือกฎหมายไปดำเนินงานหรือปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

Webster (1993, p. 183 อ้างถึงใน ภูวนาด บำรุงพันธุ์, 2546, หน้า 11) การดำเนินการหรือการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ (To put into efficiency; to carry out; to furnish with implements)

Macmillian (2002, p. 718 อ้างถึงใน ภูวนาด บำรุงพันธุ์, 2546, หน้า 12) การกำหนดวิธีหรือความคิด หรือการวางแผน หรือการวาง/ สร้างระบบ หรือกฎหมายไปดำเนินงานหรือปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ (To make something such as an idea, plan, system or law start to work and be used: carry out)

Funk and Wagnalls Standard Desk (1984, p. 323 อ้างถึงใน ภูวนาล บำรุงพันธุ์, 2546, หน้า 12) การกำหนดหรือการวางแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานบังเกิดผล (To provide for the accomplishment of a purpose)

นอกจากความหมายของคำว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติตามพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีนักวิชาการทั้งคนไทยและคนต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2543, หน้า 481-482) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปปฏิบัติต้องกระทำควบคู่ไปกับการประเมินผลนโยบาย จึงจะเป็นหลักประกันสำหรับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและจุดมุ่งหมายสูงสุดของการศึกษา การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การเสริมสร้างสมรรถนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มิให้เกิดความล้มเหลว

วเรช จันทรศร (2546, หน้า 19-32) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติยังมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมถึงองค์การและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์การและผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้นล้วนแต่มีความคาดหวังและเป้าหมายที่แตกต่างกันไป แต่จำเป็นที่จะต้องเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันหรือทำปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับใดระดับหนึ่ง องค์การและผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้น ต่างก็มีบทบาทและอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากหรือน้อยแตกต่างกันไป แต่ไม่มีใครที่จะสามารถควบคุมผลหรือทิศทางของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองทั้งหมด องค์การและผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้น ได้แก่ ฝ่ายการเมือง ระบบราชการ ข้าราชการ ผู้รับบริการ หรือผู้รับผลจากนโยบาย โดยบทบาทขององค์การและผู้เกี่ยวข้องจะมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของนโยบายสาธารณะ โดยรวมจะมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายการเมือง มีความสำคัญในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายใดที่ได้รับความเห็นชอบ เอาใจใส่ ดูแล ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และใกล้ชิดจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานราชการต่าง ๆ ก็จะให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากเป็นพิเศษ ซึ่งจะมีผลทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงมากขึ้น

2. ระบบราชการ หมายถึง หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ซึ่งโดยทั่วไปทุกหน่วยงานมักวางแผนนโยบายหรือโครงการที่ตนเองรับผิดชอบ จะไม่ยอมให้หน่วยงานอื่นมาช่วงชิงเอาไป และจะพยายามขยายขอบเขตแห่งภารกิจหรืออำนาจของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามแต่โอกาสและสถานการณ์จะอำนวยให้และยิ่งกว่านั้น

ระบบราชการแก่ตนเอง ความร่วมมือของระบบราชการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. ข้าราชการในฐานะบุคคลก็ถือได้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความเกี่ยวข้องและความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระดับหรือฐานะของข้าราชการ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารโครงการ ตลอดจนผู้ให้บริการตามโครงการหรือข้าราชการระดับล่าง

4. ผู้รับบริการหรือผู้ได้รับผลจากนโยบาย จะมีทั้งแง่ของบุคคลและในฐานะกลุ่มในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้รับบริการหรือผู้ได้รับประโยชน์จะเป็นผู้ติดต่อที่มีปฏิสัมพันธ์กับข้าราชการในระดับล่างโดยตรง บทบาทของผู้รับบริการหรือผู้ได้รับผลประโยชน์หากมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มจะมีความสำคัญและส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติมาก

Williams (1971, p. 144 อ้างถึงใน ภูวนาถ บำรุงพันธุ์, 2546, หน้า 14) อธิบายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความพยายามที่จะตัดสินใจความสามารถขององค์การในการรวบรวมคน และทรัพยากรในหน่วยงานหนึ่ง (A cohesive organizational unit) และกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

Bardach (1980 อ้างถึงใน ภูวนาถ บำรุงพันธุ์, 2546, หน้า 14) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ เกมของกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเห็นว่าเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นและเป็นไปตามข้อกำหนดของนโยบาย

ความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2550)

1. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย

2. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อหน่วยปฏิบัติ

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ มุ่งเน้นความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร เนื่องมาจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

6. การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2550)

1. แหล่งที่มาของนโยบาย

- 1.1 แดงการณ์หรือคำสั่งของฝ่ายบริหาร
- 1.2 เนื้อหาหรือรายละเอียดในกฎหมาย
- 1.3 ความร่วมมือระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในการประกาศใช้กฎหมายที่ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้น
- 1.4 ข้าราชการระดับสูง ผู้มีหน้าที่ในการริเริ่มการก่อรูปนโยบายและการพัฒนาทางเลือกนโยบาย
- 1.5 การพิจารณาและการวินิจฉัยของศาล คำพิพากษาถือเป็นที่สุด และคือนโยบายสาธารณะที่สำคัญของทุกสังคม
2. ความชัดเจนของนโยบาย
 - 2.1 เป็นรากฐานสำคัญสำหรับความมุ่งหมายของนโยบาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 - 2.2 นโยบายที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะส่งเสริมให้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสอดคล้องกัน และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับ
 - 2.3.1 การระบุสภาพปัญหาของนโยบายอย่างครบถ้วน
 - 2.3.2 การกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน
 - 2.3.3 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหา
 - 2.3.4 การประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
3. การสนับสนุนนโยบาย
 - 3.1 การสนับสนุนทางการเมืองที่มากพอเป็นสิ่งจำเป็น แต่มิใช่เงื่อนไขที่เพียงพอสำหรับการที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ
 - 3.2 ปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณาเรื่องการสนับสนุนนโยบาย
 - 3.2.1 ระดับความสนใจของผู้ริเริ่มนโยบาย
 - 3.2.2 ระดับความสนใจของกลุ่มผลประโยชน์
4. ความซับซ้อนในการบริหาร
 - 4.1 มิติการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ การเพิ่มวัตถุประสงค์จากหน่วยงาน ทำให้นโยบายเบี่ยงเบนจากเดิม
 - 4.2 ต้องมีการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่า โครงการถูกนำไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าประสงค์ ปัจจัยกระตุ้น สิ่งจูงใจผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 4.3 การนำนโยบายไปปฏิบัติสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร
5. สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ

5.1 ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการทำงานและปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ

5.2 ระบบราชการไทยขาดการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง “สัญญาณค้ด้านการตลาด” ทำให้ลำบากในการที่จะเข้าใจว่า อะไรคือสิ่งจูงใจ รางวัลหรือการลงโทษ

6. การจัดสรรทรัพยากร

6.1 ในทุกสังคมมีทรัพยากรอย่างจำกัด ในการใช้ทรัพยากรให้ถูกต้อง ต้องคำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการ รวมถึงกลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

6.2 ผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องตระหนักถึงประโยชน์หรือต้นทุนที่ไม่ได้คาดไว้ หรือที่เรียกว่า “ผลกระทบภายนอก” ด้วย

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แบ่งขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค

1. ขั้นตอนการแปลงนโยบายออกเป็นแนวทางปฏิบัติหรือออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการ โดยหน่วยราชการผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีปัจจัยที่ทำให้นโยบายต้องถูกแปรเปลี่ยนจากวัตถุประสงค์เดิมได้ คือ

- 1.1 ความชัดเจนของนโยบาย
- 1.2 ความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายของนโยบาย
- 1.3 ความเข้าใจนโยบายของหน่วยงานรับผิดชอบ
- 1.4 ความร่วมมือและความจริงใจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในเบื้องต้นนี้จึงอยู่ที่ความชัดเจน ความสัมพันธ์ของเป้าหมาย ประกอบกับการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตลอดจนให้ความร่วมมือกับฝ่ายการเมือง และมีความจริงใจที่จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

2. ขั้นตอนในการทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป การที่หน่วยงานปฏิบัติสามารถยอมรับและสนองตามนโยบายที่วางไว้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ลักษณะของหน่วยงานท้องถิ่นนั้น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม การเมืองท้องถิ่นนั้น ตลอดจนประโยชน์ที่รัฐบาลควรให้กับหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นเงื่อนไขสำคัญในอันที่จะสร้างความเต็มใจให้หน่วยงานท้องถิ่นยอมรับนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อม ทั้งนี้โครงการที่หน่วยงานท้องถิ่นรับมาจากส่วนกลางอาจเป็นเพียงการรับมาเพราะหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือหน่วยงาน

ท้องถิ่นนั้น อาจจะทำโครงการที่สนองส่วนกลางไปในแนวทางที่แตกต่างไปจากแผนงานหรือแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ก็ได้

วรเดช จันทศร (2546, หน้า 40) กล่าวไว้ว่า การยอมรับโครงการของหน่วยงานท้องถิ่นยังไม่สามารถประกันได้ว่านโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ การยอมรับอย่างเดียวอาจไม่เป็นการเพียงพอ ถ้าหากหน่วยงานท้องถิ่นขาดความร่วมมือร่วมใจ ถึงแม้ส่วนกลางจะมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบ แต่อำนาจดังกล่าว ถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อหน่วยงานในระดับท้องถิ่นโดยอ้อมเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง อำนาจที่แท้จริงการนำนโยบาย แผนงาน และ โครงการ ไปปฏิบัติย่อมอยู่ที่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น การสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค และจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค

จุดเริ่มต้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กลับอยู่ที่ขั้นตอนในระดับจุลภาค ซึ่งเป็นเรื่องทีนโยบายจากส่วนกลางถูกนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน ในขั้นตอนนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับการที่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นจะทำการยอมรับนโยบายจากรัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลางเข้าเป็นนโยบายของท้องถิ่นมากน้อยแค่ไหน เพียงใด จะทำการปรับปรุงวิธีการในการปฏิบัติงานของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบาย แนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแผนงานที่ส่วนกลางกำหนดไว้หรือไม่ หรือจะเป็นผู้ทำการปรับเปลี่ยนนโยบายแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแผนงานที่ส่วนกลางกำหนดไว้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวิธีการในการปฏิบัติงานของตนเอง เมื่อมีการปรับเปลี่ยนอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ผลการปฏิบัติจะเป็นอย่างไร หน่วยงานท้องถิ่นตลอดจนผู้ปฏิบัติจะทำการยอมรับและถือเอานโยบายนั้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจประจำวันด้วยความต่อเนื่องเพียงใด นโยบายจากส่วนกลางจะถูกยกเลิกโดยท้องถิ่นหรือไม่

ความเกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นนี้ ถือได้ว่า เป็นคุณลักษณะสำคัญที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ในระดับจุลภาค ซึ่งจะมีจุดที่หน่วยงานในท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายจะต้องทำการตัดสินใจหรือมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกันไป ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมของการตัดสินใจและการปฏิสัมพันธ์จะแปรเปลี่ยนไปตลอดเวลาและจะมีความแตกต่างกันไปตามความเกี่ยวพันผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายมีอยู่ กล่าวให้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ความเกี่ยวพันต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในระดับจุลภาคนี้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ

1. **ขั้นการระดมพลัง (Mobilization)** เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องดำเนินการในสองกิจกรรม คือ กิจกรรมแรก คือ การพิจารณารับนโยบาย และกิจกรรมที่สอง คือ การแสวงหาความสนับสนุนในนโยบายจากท้องถิ่น
2. **ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer implementation)** ครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง
3. **ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or continuation)** ครอบคลุมถึงการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ นโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานทำให้นโยบายนั้นได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จากที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องขององค์การ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน และเป็นการดำเนินการเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ความชัดเจนของนโยบายที่ถือว่าเป็นรากฐานสำคัญสำหรับความมุ่งหมายของนโยบาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น นโยบายที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องประสานกันและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์นั้นจะขึ้นอยู่กับ 4 ประเด็น คือ 1) การระบุสภาพปัญหาของนโยบายอย่างครบถ้วน 2) การกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน 3) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหา 4) การประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม

การสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาคและจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย

ทฤษฎีความพึงพอใจ

Kotler and Armstrong (1993) รายงานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตั้งเครียด เช่น

ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด โดยทฤษฎีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ และทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์

1. ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory motivation)

Maslow ค้นหาวิธีที่จะอธิบายว่า ทำไมคนจึงถูกผลักดันโดยความต้องการบางอย่าง ณ เวลานั้น ทำไมคนหนึ่งจึงทุ่มเทเวลาและพลังงานอย่างมาก เพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยของตนเอง แต่อีกคนหนึ่งกลับทำสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น คำตอบของมาสโลว์ คือ ความต้องการของมนุษย์จะถูกเรียงตามลำดับจากสิ่งที่กดดันมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ทฤษฎีของมาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการตามความสำคัญ คือ

1.1 ความต้องการทางกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก อากาศ ยารักษาโรค

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่าความต้องการเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการในด้านความปลอดภัยจากอันตราย

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากเพื่อน

1.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) เป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว ความนับถือและสถานะทางสังคม

1.5 ความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ (Self-actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจของฟรอยด์

Freud ตั้งสมมุติฐานว่า บุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยา มีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม Freud พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้าหลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝัน พุดคำที่ไม่ตั้งใจพูด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผล และมีพฤติกรรมหลอกลอนหรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก

ข้อมูลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี อันดับ 1 โมเดล

ประวัติและความเป็นมา

การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 ยังคงดำเนินการต่อไป เพื่อค้นหานวัตกรรมที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีคุณภาพสูงขึ้น และในวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ได้เชิญผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กที่มี นักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมา จำนวน 16 โรงเรียน มารับทราบนโยบายการปฏิรูปในทศวรรษที่สอง ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่อย่าง มีคุณภาพ และลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กลง ร้อยละ 50 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมา เป็นเป้าหมายแรกของการยุบรวม จึงต้องมีการนำนวัตกรรมหรือรูปแบบการบริหารจัดการที่ทำให้นักเรียนมีคุณภาพมาใช้ ซึ่งการประชุมในวันดังกล่าว ได้มีการสอบถามผู้บริหาร โรงเรียนทั้ง 16 แห่ง ที่วิเคราะห์บริบทของโรงเรียนตนเองแล้ว มีความประสงค์จะไปเรียนรวมควบรวมเรียนร่วมกับโรงเรียนอื่นหรือไม่ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้แสดงความประสงค์ที่จะคงอยู่เป็นโรงเรียนเอกเทศ โดยจะนำนวัตกรรมหรือรูปแบบ การบริหารจัดการมาใช้ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการประเมินคุณภาพระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้มีค่าเฉลี่ยหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับ ประเทศ ในปีการศึกษาที่ผ่านมา 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ รวมทั้งต้องได้รับการรับรองจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่ 2 และผู้บริหาร โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ และ โรงเรียนวัดสนามไชย ได้มีการเสนอรูปแบบ การบริหารจัดการของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ที่อยู่ในอำเภอเดียวกัน ซึ่งมีบริบทและปัญหาที่ใกล้เคียงกัน คือ มีระยะทางในการเดินทางจากโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ โรงเรียนวัดสนามไชย ไม่เกินแห่งละ 3 กิโลเมตร และมีการร่วมกิจกรรมของนักเรียนในการเข้าค่ายลูกเสือ การเข้าค่าย วิชาการ การทัศนศึกษา ฯลฯ ประกอบกับทั้ง 3 โรงเรียน มีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนไม่ตรงกับ สาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด หรือเป็นครูอัตราจ้างที่มีทำการจ้างช่วงสั้น นักเรียนต่อห้องมีจำนวนน้อย และในปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองหงส์มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2554 จากการทดสอบ O-NET มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ของเขตพื้นที่ อีกทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาจะมาประเมิน คุณภาพภายนอก ระยะเวลาที่ 3 ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะมีการจัดการเรียนการสอนรวมกันของทั้ง 3 แห่ง โดยสำนักงานเขตพื้นที่ขอให้ผู้บริหารทั้ง 3 โรงเรียน ได้หารือกับคณะครูในโรงเรียน คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำท้องถิ่น เพื่อหาทางพัฒนารูปแบบในการบริหารจัดการต่อไป

นวัตกรรมหรือรูปแบบในการบริหารจัดการ โรงเรียนบ้านนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ โรงเรียนบ้านสนามไชย ภายใต้ชื่อว่า “ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล” (Triprakee chan 1 Model) และอยู่บนพื้นฐานแนวคิด “ร่วมกัน แบ่งชั้นเรียน แลกเปลี่ยนครู มุ่งสู่คุณภาพ” โดยมีการดำเนินการดังนี้

ร่วมกัน

1. เชิญผู้บริหารโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ โรงเรียนวัดสนามไชย ร่วมหารืออย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2555 ณ ห้องกลุ่มนโยบายและแผน เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับ นายสุเมธ การศรีทอง (รองผอ.สพป.จบ.1) น.ส.สุนิตย์ ติประหลาด (ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน) น.ส.ครุณี ชาวลารัตน์ (เจ้าหน้าที่นักวิชาการนโยบายและแผน) ซึ่งผู้บริหารทั้ง 3 โรงเรียนได้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันในการที่จะจัดการเรียนการสอนร่วมกัน และต้องมีการปรึกษารื้อกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนของทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน โดยมอบให้ผู้บริหารทั้ง 3 โรงเรียนไป ประชุมปรึกษารื้อกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนของตนเอง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่จะไปร่วมทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย ดังกล่าวด้วย โดยขอให้โรงเรียนแจ้งวัน เวลา สถานที่

2. ผู้บริหารโรงเรียนวัดนาซา บ้านหนองหงส์ และวัดสนามไชย โดยได้นำหารือกับ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ซึ่งมีความเห็นตรงกันทั้ง 3 แห่ง ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

3. เชิญประชุมคณะครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 แห่ง เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2555 ณ โรงเรียนวัดนาซา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการจัดการเรียนการสอน รวมชั้นเรียนแยกกันสอนในแต่ละโรงเรียน

แบ่งชั้นเรียน

1. เชิญผู้บริหารและคณะครูทั้ง 3 โรงเรียน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศก์ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา จ.ส.อ.ประสงค์ สังข์ดิษฐ์ ศึกษานิเทศก์ มาให้ข้อเสนอแนะร่วมกันร่างแผน ในการดำเนินงาน เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2555 ณ ห้องประชุมเรือนกัลยาณมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และได้รูปแบบในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 โรงเรียนแต่ละแห่งรับผิดชอบสอน 2 ชั้น และรวมระดับอนุบาล 1 และอนุบาล 2 รวมเป็น 4 ชั้น ทำให้แต่ละโรงเรียนมีครูครบชั้นเรียน

1.2 มีการหมุนเวียนเปลี่ยนชั้นสอนทุกเดือน นักเรียนจะได้มีโอกาสย้ายไปเรียน โรงเรียนอื่น เพื่อพบกับสิ่งใหม่และบรรยากาศใหม่ สร้างความตื่นตาตื่นใจแก่นักเรียนและไม่เบื่อหน่าย

แลกเปลี่ยนครู

การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนไตรภาคี เป็นมาตรการหนึ่งที่ได้ดำเนินการ โดยมีการแลกเปลี่ยนครู/ บุคลากร หมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่สอนต่างโรงเรียนเป็นรายเดือน ทำให้ครู/ บุคลากรได้มีโอกาสและประสบการณ์ใหม่ ๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างครู/ บุคลากรต่างโรงเรียน ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่สอนหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งที่เป็นผลพลอยได้ คือ สร้างความรู้สึกให้กับนักเรียนและผู้ปกครองว่า ครู/ บุคลากรของโรงเรียนเดิมได้ติดตามไปคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนของตน โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องส่งครู จำนวน 2 คน ไปปฏิบัติหน้าที่ในอีก 2 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน ดังนั้น ครู/ บุคลากรแต่ละโรงเรียนจะยังคงมีจำนวนครู/ บุคลากรเท่าเดิม แต่ชั้นเรียนจะลดลง คือ ชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา 2 ชั้นเรียน จะมีครูทำการสอน 3 คน อยู่ประจำในแต่ละโรงเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนครู/ บุคลากร ในจำนวนเท่าเดิมนั่นเอง สามารถสอนได้ตรงตามวิชาเอกหรือตามความถนัด ทำให้มีครูครบชั้นเรียน และยังมีครูที่ว่างอีก 1 คน ที่จะเตรียมการสอนหรือทำภาระงานอื่นได้

1. กลุ่มนโยบายและแผนได้เสนอโครงการนวัตกรรมบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก แบบไตรภาคี ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี 2555 ของเขตพื้นที่ในการสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าพาหนะให้แก่นักเรียนในการเดินทางในระยะเริ่มต้น ส่วนระยะต่อไปจะขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อ.ป.ท.)

2. โรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

3. เชิญผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูทั้ง 3 โรงเรียน ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลนักเรียนในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบไตรภาคี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ณ โรงเรียนวัดนาซา โดยเชิญนายสุทธิ สุวรรณปาน ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 มาให้ความรู้

4. จัดทำพิธีลงนามบันทึกข้อตกลง จัดทำพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงในการรวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก (M.O.U) แบบไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ณ โรงเรียนวัดนาซา โดยมีนายสมชาย จิตรเนื่อง ผอ.สพป.จบ.1 เป็นประธานในพิธีลงนามดังกล่าว และมีผู้ร่วมลงนาม ประกอบด้วย

4.1 ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ และโรงเรียนวัดสนามไชย

- 4.2 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกระเจาะ และตำบลสนามไชย
 4.3 ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดนาซา บ้านหนองหงส์ และวัดสนามไชย
 4.4 ผู้แทนครู โรงเรียนวัดนาซา บ้านหนองหงส์ และวัดสนามไชย
 4.5 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาซา บ้านหนองหงส์ และวัดสนามไชย
 4.6 ประธานคณะกรรมการติดตามประเมินผลการศึกษาในการปฏิบัติตามนโยบาย
 สายที่ 7 (ก.ต.ป.ส. 7)

4.7 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

(Memorandum of Understanding : M.O.U.)
ในการรวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กในการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ปีการศึกษา 2555
ตามวัตถุประสงค์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบไตรภาคี

<p>(ลงชื่อ)..... <i>วิโรจน์ ประจักษ์</i> (นายวิโรจน์ ประจักษ์) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนาซา</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>สมศวรร รัชคง</i> (นายสมศวรร รัชคง) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองหงส์</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>จรัญ คณะทรง</i> (นายจรัญ คณะทรง) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดสนามไชย</p>
<p>(ลงชื่อ)..... <i>สม เวช</i> (นายประจวบ เหมเวช) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลกระเจาะ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>จันทรมงคล</i> (นางขวัญใจ จันทรมงคล) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>อินทนิ</i> (นายบุญยืน อินทนิ) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลสนามไชย ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
<p>(ลงชื่อ)..... <i>ศรีทองคำ</i> (นายสมปอง ศรีทองคำ) ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดนาซา</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>ปลื้มสำราญ</i> (นางจงกล ปลื้มสำราญ) ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหงส์</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>พร้อมพรรค</i> (นายพร้อมพรรค พร้อมพรรค) ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดสนามไชย</p>
<p>(ลงชื่อ)..... <i>ภาคจิตต์</i> (นายสุ้ย ภาคจิตต์) ผู้แทนครูโรงเรียนวัดนาซา</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>พานิชกุล</i> (นายสัญญา พานิชกุล) ผู้แทนครูโรงเรียนบ้านหนองหงส์</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>ชาตรี ขวลารัตน์</i> (นายชาตรี ขวลารัตน์) ผู้แทนครูโรงเรียนวัดสนามไชย</p>
<p>(ลงชื่อ)..... <i>ศรีบุญเรือง</i> (นายธีรภัทร ศรีบุญเรือง) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาซา</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>หมายชื่น</i> (นายอภิชาติ หมายชื่น) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหงส์</p>	<p>(ลงชื่อ)..... <i>เดชาวุธ</i> (นางนิรมล เดชาวุธ) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสนามไชย</p>
<p>(ลงชื่อ)..... <i>ดีประหลาด</i> (นางสาวสุนิตย์ ดีประหลาด) ประธานสายกรรมการติดตามประเมินผลสถานศึกษาในการปฏิบัติตามนโยบาย สายที่ 7 (ก.ต.ป.ส.7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1</p>		
<p>(ลงชื่อ)..... <i>จิตรเนือง</i> (นายสมชาย จิตรเนือง) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1</p>		

ภาพที่ 4 บันทึกลงนามข้อตกลงในการรวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ในการจัดการเรียนการสอน
 ไตรภาคี จังหวัดจันทบุรี

มุ่งสู่คุณภาพ

ผลสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินงานจนเกิดความภาคภูมิใจ

1. การจัดให้มีครูครบชั้นเรียน เพราะ โรงเรียนแต่ละแห่งลดการจัดชั้นเรียนลงครั้งหนึ่ง จาก 8 เหลือ 4 ชั้นเรียน แต่จำนวนครูยังคงเท่าเดิม ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอน สอนได้เต็มเวลาและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และสามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้มากขึ้นในสถานการณ์ที่แตกต่างไป
2. เพิ่มจำนวนนักเรียนมากขึ้นในแต่ละชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปลี่ยนสถานที่เรียน ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใหม่ ทำให้พฤติกรรมการศึกษาดีขึ้นกว่าเดิม
3. ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่งยังคงปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารที่โรงเรียนเดิมและสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครู/ บุคลากรต่างโรงเรียน รวมถึงการนิเทศภายในที่มีข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ให้แก่ครูโรงเรียนอื่นด้วย
4. สร้างความรู้สึกรักให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในความเปล่งใหม่ของการจัดการศึกษา แนวใหม่ โดยอาจจะลิ้มเรื่องโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดปัจจัยหลายด้าน ผู้ปกครองจะมีกำลังใจในการดูแลบุตรหลานในเรื่องการเรียนมากขึ้น
5. ท้องถิ่น/ ชุมชน สามารถเข้ามาให้การสนับสนุนในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคีได้ เป็นการช่วยเหลือครั้งเดียว แต่สามารถกระจายให้ทั้งสามโรงเรียน

ข้อมูลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2557

วิสัยทัศน์

ไตรภาคีจันท์ 1 โมเดล ต้นแบบนวัตกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ เพียบพร้อมคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ความเป็นไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

1. จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม
3. ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์ความเป็นไทยและใส่ใจสิ่งแวดล้อม
5. ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์

1. นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
2. นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. นักเรียนมีความตระหนักในความเป็นไทยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. โรงเรียนมีการดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วม
5. นักเรียนมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
6. นักเรียนมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2557

ระดับชั้น	โรงเรียนวัดนาขา	โรงเรียนบ้านหนองหงส์	โรงเรียนวัดสนามไชย	รวม
ป.1	7	2	5	14
ป.2	4	2	2	8
ป.3	9	2	4	15
ป.4	3	3	2	8
ป.5	8	3	3	14
ป.6	4	4	6	14
รวม	35	16	22	73

ตารางที่ 4 จำนวนครู ปีการศึกษา 2557

ระดับชั้น	โรงเรียนวัดนาขา	โรงเรียนบ้านหนองหงส์	โรงเรียนวัดสนามไชย	รวม
ผู้บริหาร	1	1	0	2
โรงเรียน				
ข้าราชการครู	3	2	1	6
พนักงาน	2	0	1	3
ราชการ				
ครูอัตราจ้าง	1	1	1	3

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เดชะ วีระตระกูล (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในงานวิชาการ 4 ด้าน คือ การบริหารหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่เพียงพอการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใช้วิธีการประยุกต์และพัฒนาจากโรงเรียนอื่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูยังมีไม่เพียงพอต่อชั้นเรียนและมีภาระงานอื่นอีกหลายด้าน การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูยังขาดประสบการณ์ในเรื่องการนิเทศได้อย่างสม่ำเสมอ ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารและครูไม่เข้าใจในเรื่องของการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการพัฒนาให้ความสนใจและปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากขึ้น

ชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการตาม โครงการยกระดับคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหาการดำเนินงาน แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตาม โครงการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดหาหนังสือห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน จัดทำห้องคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ แก้ปัญหาขาดแคลนครู วางแผนการดำเนินงาน ปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โรงเรียนจัดหางบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล บริษัทเอกชนมาช่วยสนับสนุน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการและใช้สื่อช่วยสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาเสริมการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาครู โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นและความต้องการที่จะต้องได้รับการพัฒนา และจัดหางบประมาณเพื่อส่งครูเข้ารับการพัฒนาดตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ด้านการนิเทศ ติดตามผล โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ จัดทำแผนนิเทศหรือปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจน และใช้ความเป็นกัลยาณมิตรในการนิเทศ ด้านการซ่อมแซมอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้างภายในสถานศึกษา ขอร้งบบประมาณสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น และจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สำหรับซ่อมแซมอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้าง

สมบัติ บุญเกิด (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนระดับเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน ด้านความสามารถในการผลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กโดยจำแนกประสบการณ์การบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนและจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนนั้น ผลปรากฏว่าแตกต่างกัน

ปราณี วงศ์พันธุ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ด้านผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การจัดการเรียนการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งบประมาณได้รับน้อย ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ เมื่อเข้าเรียนโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ครูสอนหลายวิชาไม่สามารถสอนตามวิชาเอกได้ จำนวนครูไม่เพียงพอกับความต้องการ สื่อทางเทคโนโลยีทางการศึกษา สูญญานไปไม่ถึง ไม่สามารถระดมทรัพยากรได้ เนื่องจากผู้ปกครอง ชุมชนมีฐานะยากจน สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 เสนอไว้ว่า ควรจัดระบบการนิเทศกำกับติดตามภายในสถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรบูรณาการ ควรวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรระดมทรัพยากรระดมทุน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติราชการตามความรู้ความสามารถ มีคณะกรรมการประเมินผลงานและบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เช่น คอมพิวเตอร์และวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดความต้องการครูที่ขาดแคลนตามวิชาเอก ควรพัฒนาและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ ควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน สร้างเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาความรู้ประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยี เพื่อพัฒนางานโรงเรียน

วิสุทธิ์ เรื่องสมุทร (2549, หน้า 96) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน (กรณีเมื่อรวมแล้วนักเรียนไม่เกิน 30 คน) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยยึดเพิ่มผลงาน

ผู้เรียนเป็นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาธรรมชาติผู้เรียน 2) มองหาสิ่งที่นักเรียนควรจะเป็น 3) เสริมจุดเด่นให้ส่องใส 4) ก้าวไกลบูรณาการ 5) ประเมินผลงานตามสภาพจริง 6) เผยแพร่สิ่งที่ประเสริฐ ซึ่งนำไปทดลองใช้ศึกษาที่โรงเรียนบ้านเปลือยนอก อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนทั้งหมด 20 คน มีความสุข สนใจเข้าร่วมกิจกรรม และครูผู้สอนมีความพึงพอใจ

บรรณเชาว์ ดัน โพร้ (2550) ได้ประเมินโครงการแก้ปัญหาอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระยีนวิทยาการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการประเมินโครงการแก้ปัญหาอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ของนักเรียนช่วง ชั้นที่ 3 โรงเรียนพระยีนวิทยาการ สรุปได้ดังนี้ 1.1) บริบทโครงการ (Context) ความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของหน่วยงาน สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง โครงการมีความคิดเห็นในระดับมาก แต่ความเห็นเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มีจำนวนมากกว่าปกติ มีความเห็นในระดับปานกลาง 1.2) ปัจจัยนำเข้าโครงการ (Input) ความพร้อมในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ การบริหารจัดการ และการสนับสนุนจากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นในระดับมาก แต่ความเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนได้รับค่าตอบแทนการสอนตามโครงการที่เหมาะสม มีความเห็นในระดับปานกลาง 1.3) กระบวนการดำเนินงานโครงการ (Process) กระบวนการดำเนินงานโครงการ นับแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล มีความคิดเห็นระดับมาก แต่ความเห็นเกี่ยวกับการมีคณะกรรมการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง การจัดช่วงเวลาเรียนในการเรียนการสอนนักเรียน และการที่ผู้ปกครองมีส่วนในการจัดการศึกษา มีความเห็นในระดับปานกลาง 1.4) ผลผลิตของโครงการ (Product) ผลผลิต (Output) นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการความสามารถด้านการอ่านผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 76.47 มีพัฒนาการความสามารถด้านการเขียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 73.53 และผลลัพธ์ (Outcome) นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับมาก 2) ผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายสูงขึ้น กรรมการสถานศึกษาชื่นชมการดำเนินงานของโรงเรียน อยากให้โรงเรียนมีโครงการนี้เพื่อช่วยเหลือนักเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก สำหรับปัญหาในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น ครูได้ค่าตอบแทนน้อย และผู้ปกครองบางคนมีปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้เช่นเดียวกัน จึงไม่สามารถช่วยทางโรงเรียนในการสอนนักเรียนที่บ้านได้

สมบูรณ์ สังฆโสภณ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สระบุรี เขต 1 ได้เปรียบเทียบปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อได้พิจารณาปัญหาการบริหารแต่ละงานพบว่า การบริหารงานวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานกิจการนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก การบริหารงานทั่วไป มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานกิจการนักเรียนมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานบุคคลมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงบประมาณมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก การบริหารงานทั่วไปมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก 3) ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวมและแต่ละงานบริหารไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีแนวทางการแก้ปัญหการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาพรวมและในแต่ละงานบริหารไม่แตกต่างกัน

พศิน บัวหุ้ง (2551) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านการเขียน โรงเรียนบ้านหนองพลวง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผลการประเมินพบว่า โดยรวมและรายด้านของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดประเด็นการประเมินทุกประเด็นของโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น กล่าวคือ

1. ผลการประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับกิจกรรมและความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินความเหมาะสมปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นตัวชี้วัดย่อย ทั้งแผนในการดำเนินการด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านงบประมาณผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งตัวชี้วัดด้านการดำเนินการตามแผนและตัวชี้วัดด้านการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ พบปัญหา ห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและหนังสือที่มีไม่หลากหลาย นักเรียนอ่านหนังสือเฉพาะ

เวลาที่อยู่โรงเรียนเท่านั้น แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนางาน โรงเรียนจัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อหนังสือเพิ่มขึ้น จัดกิจกรรมขอรับบริจาคหนังสือ ฝ่าป่าหนังสือ จัดตั้งครูหมู่บ้านเพื่อทำหน้าที่แทนครูในการตรวจตราการอ่านหนังสือของนักเรียนในขณะที่อยู่ที่บ้าน จัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน การเขียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น เช่น ประกวดหนังสือทำมือ ประกวดการอ่าน การเขียน กิจกรรมริสอร์ทการศึกษา กิจกรรมจัดป้ายนิเทศ กิจกรรมอ่านหนังสือ ให้ฟัง

4. ผลผลิตของโครงการ

4.1 การประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในปีที่ผ่านมา โครงการ พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวชี้วัดด้านครูผู้สอน และตัวชี้วัดด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า ผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวชี้วัดทั้งด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปรากฏว่า ผลการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการสูงกว่าระหว่าง ดำเนินโครงการ โดยด้านผู้บริหารสูงกว่าในระดับปานกลาง ด้านครูผู้สอนสูงกว่าในระดับมาก อย่างยิ่ง และด้านผู้เรียนสูงกว่าในระดับมาก

4.2 การประเมินความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียนปีการศึกษา 2550 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวงอ่านออก เขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 98.33 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ กำหนด ทั้งการอ่านและการเขียน ปีการศึกษา 2551 ผลการประเมินพบว่า นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 100 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน เขียน เพิ่มขึ้นเป็นที่น่าพอใจ เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างปีการศึกษา 2548-2551

4.3 การประเมินคุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการอ่านการเขียนของนักเรียน เมื่อสิ้นสุด การดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่าน การเขียน พบว่า พฤติกรรมการอ่านการเขียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองพลวง มีพัฒนาการในระดับพอใช้ โดยครูผู้สอนประเมินให้ในระดับดี ส่วนผู้ปกครองประเมินให้ในระดับพอใช้

4.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปีที่ผ่านมา โครงการผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปีที่สิ้นสุดโครงการ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินปรากฏว่า หลังสิ้นสุด โครงการค่าเฉลี่ยสูงกว่าระหว่างดำเนินโครงการในระดับปานกลาง ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจกับผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการอ่าน การเขียน โรงเรียนบ้านหนองพลวง

สมชาติ มณีวรรณ (2551, หน้า 34) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้

1. กระบวนการบริหารของผู้บริหาร
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
3. การจูงใจ
4. บุคลิกลักษณะผู้บริหาร
5. พฤติกรรมการบริหาร
6. การบริหารการเปลี่ยนแปลง
7. การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
8. คุณภาพการสอน
9. คุณภาพนักเรียน
10. การสนับสนุนด้านต่าง ๆ

จากการศึกษาผลงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มี ประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีกระบวนการบริหารที่มี ประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วม ครุมีพฤติกรรมการสอนที่มีคุณภาพ รู้และเข้าใจ บูรณาการการจัด การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศภายใน เพื่อกำกับติดตามการปฏิบัติงานของครู อย่างต่อเนื่อง มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารและการปฏิบัติงานมีระบบ การวางแผนงานและการมอบหมายงานที่ดี รวมทั้งเทคนิควิธีการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ณัฐณี เวชกุล (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี โดยศึกษากับโรงเรียนบ้านเปรี๊ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนประถมศึกษานี้ระดับดี โรงเรียนบ้านเปรี๊ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานี้ระดับดี ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ในด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านครูในด้านวิญญูณความเป็นครู ปัจจัยด้านผู้บริหารในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประสพการณ์การสอน ของครู ประสพการณ์ในการบริหาร การอบรมทางการบริหาร และปัจจัยด้านผู้บริหารในด้าน การติดต่อสื่อสาร โดยเรียงจากมากไปหาน้อย

อิทธิพล ริ่มประพันธ์ (2554, บทคัดย่อ) การประเมินโครงการครั้งนี้ ใช้รูปแบบ การประเมินแบบชิปปี้ (CIPP model) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน โครงการ ประกอบด้วย

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 96 คน นักเรียนชั้น ป.4-5-6 จำนวน 291 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.4-5-6 จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินปรากฏว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินการของโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ปีการศึกษา 2554 ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้านในระดับมาก สรุปได้ดังนี้
1. ด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมของการดำเนินโครงการนี้ มีความเหมาะสมในระดับมาก (4.07)
 2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนอนุบาล สระบุรี ผู้บริหารและครูเห็นว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการนี้ มีความเหมาะสมในระดับมาก (3.64)
 3. ด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า ด้านกระบวนการ ของการดำเนินการตามโครงการนี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.30)
 4. ด้านผลผลิตของของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า ผลผลิตของ การดำเนินการตามโครงการนี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4.145)
 5. ด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า ผลกระทบ ของการดำเนินการตามโครงการนี้ อยู่ในระดับมาก (4.026)
 6. ด้านความพึงพอใจ
 - 6.1 ความพึงพอใจต่อการแจกหนังสือเรียนฟรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการแจกหนังสือเรียนฟรีอยู่ในระดับมาก (4.13)
 - 6.2 ความพึงพอใจต่อการแจกค่าอุปกรณ์การเรียนฟรี ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และ ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการแจกอุปกรณ์การเรียนอยู่ในระดับมาก (4.15)
 - 6.3 ความพึงพอใจต่อการแจกค่าเครื่องแบบนักเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และ ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการแจกค่าเครื่องแบบนักเรียนอยู่ในระดับมาก (4.08)
 7. ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองต่อการดำเนินการโครงการ เรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ มีพอสรุปได้ดังนี้

7.1 รัฐบาลควรดำเนินการ โครงการนี้อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็น โครงการที่ดี ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองได้

7.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนเพิ่มมากขึ้น

7.3 ควรปรับปรุงคุณภาพของหนังสือเรียนที่แจก เนื่องจากหลุดง่าย

7.4 เงินที่รัฐบาลแจกให้ผู้ปกครองเป็นค่าเครื่องแบบและค่าอุปกรณ์การเรียน ควรแจกให้ผู้ปกครองไปดำเนินการโดยอิสระ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานการซื้อ

7.5 ควรแจกหนังสือแบบฝึกหัดให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

7.6 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณค่าและค่าสำคัญของหนังสือเรียนฟรี ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่าเครื่องแบบนักเรียนที่ได้รับว่า เงินที่รัฐจัดสรรให้กับนักเรียนนั้น มาจากที่ใด เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ

สรุปจากงานวิจัยทั้งหมดที่เกี่ยวกับการติดตามการดำเนินงานและการประเมินผล การดำเนินงาน จะเห็นได้ว่า การประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละ โครงการเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานในแต่ละโครงการประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างไร มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร ซึ่งผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสามารถนำไปช่วย ในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การตัดสินใจเพื่อการวางแผน การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ และการตัดสินใจเพื่อทบทวน โครงการ การประเมินเป็น เครื่องมือวัดความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของโครงการได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้การประเมินมาเป็นกรอบ ในการศึกษา ติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ใตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งทราบถึง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนวทางในการแก้ไขต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการวิจัย 7 ประเด็น ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เกณฑ์การแปลผล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร 18 คน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา 12 คน และนักเรียน/ ผู้ปกครองของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล 73 คน รวมทั้งหมดจำนวน 103 คน (ข้อมูลนักเรียนและสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เป็นแบบสอบถามที่ ให้ แสดงความคิดเห็นตามระดับความคิดเห็น มี 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale) จำนวนคำถาม 15 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

- 4 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3 หมายถึง ระดับมาก

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end) จำนวน

1 ข้อ

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน/ ผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหรือผู้ปกครองต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันทร์ 1 โมงเคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เป็นแบบสอบถามที่แสดงความพึงพอใจออกเป็น 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale) จำนวนคำถาม 10 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

4 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3 หมายถึง ระดับมาก

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end) จำนวน 1 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดรายละเอียดคำถามในแบบสอบถามตามรูปแบบการประเมิน CIPP MODEL มีการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและการใช้ภาษา

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยให้ตรงตามเนื้อหา การใช้ถ้อยคำสั้น ความชัดเจนในข้อความ และครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

3.1 นางสาวสุนิตย์ ติประหลาด ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

3.2 ดร. สุดา ดวงจันทร์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 (โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1)

3.3 ดร. เพลินพิศ กอบตระกูล ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ แบบสอบถามชุดที่ 1 เท่ากับ 0.84 แบบสอบถามชุดที่ 2 เท่ากับ 0.82 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 103 ชุด ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

จัดส่งแบบสอบถามชุดที่ 1 ให้กับโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ โรงเรียนวัดสนามไชย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 30 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

นำแบบสอบถามชุดที่ 2 ให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนบ้านหนองหงส์ และโรงเรียนวัดสนามไชย จำนวน 73 ชุด โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำแบบสอบถามกลับบ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองช่วยในการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 103 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 103 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไป โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์
2. การประเมินผลการดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการกระจายความถี่ หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์ในการแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ความเหมาะสมด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการของโครงการ มีดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
3.26-4.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2.51-3.25	มีความเหมาะสมมาก
1.76-2.50	มีความเหมาะสมน้อย
1.00-1.75	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านผลผลิต ความพึงพอใจของต่อ โครงการ มีดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
----------------	------------------

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล โดยการประเมินสถานะแวดล้อมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ในการพัฒนาการดำเนินงาน ไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถามความเหมาะสมของการดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 ชุด ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของการดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล สำหรับนักเรียน จำนวน 73 คน ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การประเมินสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ
2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของการดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล
3. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดลในภาพรวม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์

ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดความหมาย สัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

μ แทน ค่าเฉลี่ย

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ

1. ข้อมูลทั่วไปผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 5 ความถี่และร้อยละของกลุ่มประชากร ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียน การสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	18	60.00
ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา	12	40.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเป็น ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตารางที่ 6 ความถี่และร้อยละของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	7	23.33
หญิง	23	76.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70 และเป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30

ตารางที่ 7 ความถี่และร้อยละของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20-30 ปี	4	13.33
31-40 ปี	9	30.00
41-50 ปี	6	20.00
51-60 ปี	11	36.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในการประเมินผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และน้อยที่สุด คือ อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

2. ข้อมูลการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ

ตารางที่ 8 การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านสถานะแวดล้อม

ความเหมาะสมด้านสถานะแวดล้อม	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่	20 (66.67)	10 (33.33)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.67	0.48	มากที่สุด	1
2. การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสม ในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่	15 (50.00)	15 (50.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.50	0.51	มากที่สุด	3
3. วัตถุประสงค์ของการจัดนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคีชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้	14 (46.67)	16 (53.33)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.46	0.51	มากที่สุด	5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความเหมาะสมด้านสภาวะแวดล้อม	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
4. การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล มีความเหมาะสมกับ ความต้องการของโรงเรียนและชุมชน	15 (50.00)	15 (50.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.50	0.51	มากที่สุด	3
5. การบริหารจัดการของการจัดการ เรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม กำหนดทิศทางการดำเนินงาน	18 (60.00)	12 (40.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.60	0.50	มากที่สุด	2
ภาพรวม					3.54	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี
จันท์ 1 โมเดล ด้านสภาวะแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 3.54$, $\sigma = 0.32$)
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล มีความเหมาะสมที่ใช้
ในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.67$,
 $\sigma = 0.48$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการของการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล
เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$,
 $\sigma = 0.50$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ วัตถุประสงค์ของการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน
ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้ อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\mu = 3.46$, $\sigma = 0.51$)

ตารางที่ 9 การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า

ความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ครูผู้สอนและบุคลากร มีจำนวน เพียงพอ เหมาะสมกับการจัดการเรียน การสอน	12 (40.00)	16 (53.33)	2 (6.67)	0 (0.00)	3.33	0.61	มากที่สุด	3
2. ครูผู้สอนมีความรู้ มีความถนัด ในวิชาที่สอน	8 (26.67)	15 (50.00)	7 (23.33)	0 (0.00)	3.03	0.72	มาก	5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
3. การจัดสรรงบประมาณ มีความเหมาะสม เพียงพอกับ การจัดการเรียนการสอนในแต่ละ รายวิชา	20 (66.67)	7 (23.33)	3 (10.00)	0 (0.00)	3.57	0.68	มากที่สุด	1
4. สื่อประกอบการเรียนการสอน ในแต่ละรายวิชา มีความเหมาะสม และเพียงพอ	9 (30.00)	17 (56.67)	4 (13.33)	0 (0.00)	3.16	0.65	มาก	4
5. การจัดสภาพบรรยากาศ ในโรงเรียนเหมาะสมต่อการจัด การเรียนการสอน	16 (53.33)	13 (43.33)	1 (3.33)	0 (0.00)	3.50	0.57	มากที่สุด	2
	ภาพรวม				3.32	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 3.32$, $\sigma = 0.43$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสมเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาเป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.57$, $\sigma = 0.68$) รองลงมา คือ การจัดสภาพบรรยากาศในโรงเรียนเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.57$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ครูผู้สอนมีความรู้ มีความถนัดในวิชาที่สอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.03$, $\sigma = 0.72$)

ตารางที่ 10 การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านกระบวนการ

ความเหมาะสมด้านกระบวนการ	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับ ผู้ปกครอง ชุมชน และประชาชน ทั่วไปได้รับทราบอย่างทั่วถึง	15 (50.00)	13 (43.33)	2 (6.67)	0 (0.00)	3.43	0.63	มากที่สุด	4
2. ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการจัดการเรียนการสอน โดยมี ครูครบทุกระดับชั้น	19 (63.33)	10 (33.33)	1 (3.33)	0 (0.00)	3.60	0.56	มากที่สุด	1
3. การดำเนินงานมีการประชุม/ วางแผนการดำเนินงานอย่าง สม่ำเสมอ	15 (50.00)	14 (46.67)	1 (3.33)	0 (0.00)	3.47	0.57	มากที่สุด	2
4. การดำเนินงานมีการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	14 (46.67)	15 (50.00)	1 (3.33)	0 (0.00)	3.43	0.57	มากที่สุด	3
5. การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล จัดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน	13 (43.33)	16 (53.33)	1 (3.33)	0 (0.00)	3.40	0.56	มากที่สุด	5
	ภาพรวม				3.47	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 10 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
ชั้นที่ 1 โมเดล ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.42$)
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการจัดการเรียนการสอน โดยมีครูครบทุก
ระดับชั้น เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.60$, $\sigma = 0.56$) รองลงมา คือ การดำเนินงาน
มีการประชุม/ วางแผนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.57$)
ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.56$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิตความพึงพอใจของการดำเนินงานของไทรภาคี จันท์ 1 โมเดล

1. ข้อมูลทั่วไปนักเรียน

ตารางที่ 11 ความถี่และร้อยละของนักเรียน ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน
ไทรภาคี จันท์ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	42	57.53
หญิง	31	42.47
รวม	73	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า นักเรียนในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน
ไทรภาคี จันท์ 1 โมเดล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 และเป็นเพศหญิง
จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 42.47

ตารางที่ 12 ความถี่และร้อยละของนักเรียน ในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน
ไทรภาคี จันท์ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 1	14	19.18
ประถมศึกษาปีที่ 2	8	10.96
ประถมศึกษาปีที่ 3	15	20.55
ประถมศึกษาปีที่ 4	8	10.96
ประถมศึกษาปีที่ 5	14	19.18
ประถมศึกษาปีที่ 6	14	19.18
รวม	73	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนในการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.55 รองลงมา เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 5 และ 6 ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 19.18 และน้อยที่สุด เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 ซึ่งมีจำนวน เท่ากัน คือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.96

2. ข้อมูลความพึงพอใจของการดำเนินงานของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล

ตารางที่ 13 การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านผลผลิต

ความพึงพอใจ (ด้านผลผลิต)	ระดับความเหมาะสม				μ	σ	ระดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. นักเรียนได้เรียนหนังสือครบตามเวลาที่กำหนด 08.30-15.30 น.	42 (57.53)	30 (41.10)	1 (1.37)	0 (0.00)	3.56	0.53	มากที่สุด	4
2. สภาพบรรยากาศในโรงเรียนมีความเหมาะสม สร้างบรรยากาศในการเรียนเป็นอย่างดี	43 (58.90)	28 (38.36)	1 (1.37)	1 (1.37)	3.55	0.60	มากที่สุด	7
3. หนังสือ สื่อประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียน มีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน	36 (49.32)	31 (42.47)	6 (8.22)	0 (0.00)	3.41	0.64	มากที่สุด	8
4. อุปกรณ์สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการเรียน มีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน	13 (17.81)	44 (60.27)	12 (16.44)	4 (5.48)	2.90	0.75	มาก	10
5. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอ นักเรียนได้เรียนครบทุกรายวิชา	57 (78.08)	12 (16.44)	3 (4.11)	1 (1.37)	3.71	0.61	มากที่สุด	1
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ช่วยเพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้	47 (64.38)	21 (28.77)	5 (6.85)	0 (0.00)	3.57	0.62	มากที่สุด	3
7. นักเรียนมีเพื่อนร่วมห้องเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเรียนที่ดี	43 (58.90)	27 (36.99)	3 (4.11)	0 (0.00)	3.55	0.58	มากที่สุด	6
8. การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี	51 (69.86)	18 (24.66)	4 (5.48)	0 (0.00)	3.64	0.59	มากที่สุด	2
9. การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดลส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	48 (65.75)	21 (28.77)	1 (1.37)	3 (4.11)	3.56	0.73	มากที่สุด	5
10. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	37 (50.68)	26 (35.62)	9 (12.33)	1 (1.37)	3.36	0.75	มากที่สุด	9
ภาพรวม					3.48	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 13 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ด้านผลผลิต ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 3.48, \sigma = 0.38$)
 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอ นักเรียนได้เรียนครบทุกรายวิชา เป็นอันดับ
 หนึ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.71, \sigma = 0.61$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.64,$
 $\sigma = 0.59$) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ อุปกรณ์สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการเรียน มีจำนวนเพียงพอ
 กับนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.90, \sigma = 0.75$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดลในภาพรวม

ตารางที่ 14 การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาพรวมรายด้าน

การประเมินผลการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสภาวะแวดล้อม	3.54	0.32	มากที่สุด	1
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.32	0.43	มากที่สุด	4
3. ด้านกระบวนการ	3.47	0.42	มากที่สุด	3
4. ด้านผลผลิต	3.48	0.38	มากที่สุด	2

จากตารางที่ 14 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมรายด้าน ซึ่งสามารถเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้
 อันดับที่ 1 ด้านสภาวะแวดล้อม ($\mu = 3.54, \sigma = 0.32$)
 อันดับที่ 2 ด้านผลผลิต ($\mu = 3.48, \sigma = 0.38$)
 อันดับที่ 3 ด้านกระบวนการ ($\mu = 3.47, \sigma = 0.42$)
 อันดับที่ 4 ด้านปัจจัยนำเข้า ($\mu = 3.32, \sigma = 0.43$)
 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนา
 การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีรายละเอียดแสดงเป็นค่าความถี่
 เป็นรายข้อ ดังนี้

ตารางที่ 15 ค่าความถี่ของความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ
เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1. อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์มากกว่าเดิม เพียงพอและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	19
2. ยังไม่สำเร็จที่สุด เนื่องจากนักเรียนยังมีคะแนน O-NET, NT อยู่ในระดับไม่สูงมากนัก เมื่อเทียบกับระดับเขตพื้นที่ ควรปรับปรุงและดำเนินการให้มีความต่อเนื่อง	7
3. ควรเพิ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตรงกับเอกวิชามากยิ่งขึ้น	5
4. ควรมีงบประมาณมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและตลอดไป	5
5. ควรลดภาระงานอื่นของครูผู้สอนน้อยลง เพื่อให้ครูได้สอนเต็มที่เต็มเวลามากที่สุด	4
6. การเรียนของนักเรียนควรเน้นวิชาที่สำคัญและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้	2
รวม	42

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 42 คน
ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ที่ต้องการให้ปรับปรุงและ
พัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล จำแนกตามความถี่ของ
ความคิดเห็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

อันดับที่ 1 อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์มากกว่าเดิม เพียงพอและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
(19 คน)

อันดับที่ 2 ยังไม่สำเร็จที่สุด เนื่องจากนักเรียนยังมีคะแนน O-NET, NT อยู่ในระดับไม่สูง
มากนัก เมื่อเทียบกับระดับเขตพื้นที่ ควรปรับปรุงและดำเนินการให้มีความต่อเนื่อง (7 คน)

อันดับที่ 3 ควรเพิ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตรงกับเอกวิชามากยิ่งขึ้น (5 คน)

อันดับที่ 4 ควรมีงบประมาณมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและ
ตลอดไป (5 คน)

อันดับที่ 5 ควรลดภาระงานอื่นของครูผู้สอนน้อยลง เพื่อให้ครูได้สอนเต็มที่เต็มเวลา
มากที่สุด (4 คน)

อันดับที่ 6 การเรียนของนักเรียนควรเน้นวิชาที่สำคัญและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (2 คน)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และเพื่อประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล โดยการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต และเพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 103 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 18 คน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน และนักเรียน จำนวน 73 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย คอมพิวเตอร์ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัย จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง และส่วนใหญ่อายุระหว่าง 51-60 ปี

ข้อมูลทั่วไปนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และส่วนใหญ่ศึกษา อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

จากผลการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล สามารถสรุปผลเป็นรายด้าน ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดการเรียน
 การสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา
 ของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ และรองลงมาเห็นว่า การบริหารจัดการของการจัดการเรียนการสอน
 ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล นั้น เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางดำเนินงาน

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดสรรงบประมาณ
 มีความเหมาะสมมากที่สุด เพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา รองลงมาเห็นว่า
 การจัดสภาพบรรยากาศภายในโรงเรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี
 ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอน
 ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมที่สุด โดยมีครูผู้สอนครบถ้วนทุกระดับ
 ชั้นเรียน รองลงมาเห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการประชุม
 วางแผนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1
 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
 มากที่สุดที่ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอ ส่งผลนักเรียนได้เรียนครบทุกรายวิชา รองลงมา นักเรียนมี
 ความพึงพอใจที่การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล นั้น ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้ดีขึ้น

**3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1
 โมเดล พบว่า**

- 3.1 ควรเพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอแก่นักเรียน
- 3.2 ควรพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นประสิทธิผล
 จากการสอบวัดคะแนน O-NET และ NT ให้ผ่านเกณฑ์หรือเทียบเท่ากับเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
- 3.3 ควรเพิ่มจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับภาระการสอนและ
 ภาระงาน
- 3.4 ควรจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเพียงพอ
 กับจำนวนนักเรียน

อภิปรายผล

จากการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลรายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ บุญเกิด (2548) ได้ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนมาพัฒนาโรงเรียน มีการร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยดี

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขัดแย้งกับงานวิจัยของเดชา ชีระตระกูล (2548) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า ครูยังไม่พอต่อชั้นเรียนและยังมีภาระงานอื่นอีกหลายด้าน และขัดแย้งกับงานวิจัยของสมบูรณ์ สังฆโสภณ (2550) ซึ่งได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินการตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า มีสภาพการดำเนินงานในด้านกระบวนการ การจัดหาห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน จัดทำห้องคอมพิวเตอร์ แก้ปัญหาขาดแคลนครู วางแผนการดำเนินงาน ปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4. ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บุญเกิด (2548) ได้ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้รับ

การพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีการวางแผนการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศได้เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน มีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ สนใจและกระตือรือร้นต่อการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ยินดีที่จะพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน จึงแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปทัศนคติทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ เรื่องสมุทร (2549, หน้า 96) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยยึดเพิ่มผลงานผู้เรียนเป็นฐานและเผยแพร่ไปทดลองใช้ พบว่า นักเรียนมีความสุข สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้สอนมีความพึงพอใจ

ผลการประเมินผลการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล นั้น มีความเหมาะสมที่จะใช้แก้ไขปัญหา เหมาะสมที่จะใช้บริหารจัดการ โรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย และโรงเรียนบ้านหนองหงส์ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กทั้งสิ้น อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล ยังมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งปัญหานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี วงศ์ชูพันธ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยทั้ง 2 งานวิจัย สอดคล้องกันได้ เรื่องของปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ การจัดการเรียนการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งบประมาณที่ได้รับจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ อีกทั้งประการสำคัญ คือ ครูผู้สอนมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่สามารถสอนตรงตามวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัดได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาหลักของโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ ซึ่งโรงเรียนวัดนาซา โรงเรียนวัดสนามไชย และโรงเรียนบ้านหนองหงส์ ที่ผ่านมาก็ประสบปัญหาดังกล่าวเช่นกัน

จากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จันท์ 1 โมเดล ความเห็นโดยภาพรวมเห็นว่า สามารถแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กได้ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กล่าวว่า ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กต้องได้รับการพัฒนา ทั้งทางด้านครูผู้สอน บุคลากรต่าง ๆ และได้รับงบประมาณเพียงพอ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจระหว่างทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นระหว่างภายในโรงเรียน ระหว่างชุมชน และระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพราะความเข้าใจระหว่างทุกภาคส่วนจะส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นได้

การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล นั้น ถือได้ว่าประสบความสำเร็จ โดยวัดจากผลประเมินด้านต่าง ๆ แต่ประการสำคัญ คือ ความพึงใจของนักเรียน ซึ่งนักเรียนนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ เรืองสมุทร (2549, หน้า 96) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยยึดเพิ่มผลงานผู้เรียนเป็นฐานและเผยแพร่ไปทดลองใช้ พบว่า นักเรียนมีความสุข สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้สอนมีความพึงพอใจ เช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล เป็นการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียนรู้ และสอดแทรกความรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ภายใต้บรรยากาศในการเรียนที่ดี มีเพื่อร่วมชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น อุปกรณ์สารสนเทศ หนังสือ สื่อประกอบการเรียนการสอนครบถ้วน อีกทั้งครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และได้เรียนครบทุกรายวิชา

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านสภาวะแวดล้อม การดำเนินการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ควรได้รับการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน เพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

2. ด้านปัจจัยนำเข้า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ถึงแม้ว่าจะสามารถจัดครูผู้สอนได้ครบทุกระดับชั้นเรียน แต่ก็ไม่สามารถให้ครูผู้สอนเลือกสอนในวิชาที่ตนเองถนัดได้ ด้วยข้อจำกัดด้านจำนวนครู แต่สิ่งที่ครูผู้สอนสามารถทำได้นั้น คือ การพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น อินเทอร์เน็ต การใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ฯลฯ

3. ด้านกระบวนการ การดำเนินการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ควรพัฒนารูปแบบการสอนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียน

เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่ดี มีประโยชน์ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมสุนทรียภาพ ร้อยกรอง วาดภาพ การใช้การจูงใจในระหว่างเรียน เช่น ให้รางวัล การชมเชยนักเรียน คะแนนแข่งขัน ฯลฯ

4. ด้านผลผลิต การดำเนินการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ควรมีการจัดการหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีทั้งความทันสมัย มีคุณภาพและสามารถใช้งานได้ และมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนมาก โดยอาจแบ่งพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็กที่มีระยะทางไม่ห่างกันมากนัก และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบคล้าย ๆ กับการจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัย โดยภาพรวมถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง แต่อาจจะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ชุมชน และผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการประเมิน โดยใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบอื่น ๆ ได้แก่ การประเมินแบบ Balance score card (BSC) รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)
2. ควรมีการประเมินกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ (โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มอื่น ๆ) เพื่อประเมินว่าโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จะสามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดียวกันได้หรือไม่ หรือควรที่จะใช้การจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดถึงจะเหมาะสม
3. ควรมีการประเมินเป็นระยะ เพื่อการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนารูปแบบไปเรื่อย ๆ เพื่อปรับตัวกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- ชัยสิทธิ์ เลิศไกร. (2548). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการตาม
โครงการยกระดับคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ณัฐินี เวชกุล. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี:
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดชะ ชีรตระกูล. (2548). การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาลำปาง เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- นิตา ชูโต. (2538). การประเมิน โครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- บรรณเชาว์ ต้นโพธิ์. (2550). รายงานผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาสายงานผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ
วิทยฐานะที่ขอเลื่อน ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนของ
โรงเรียนพระยีนวิทยาการ จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงเรียนพระยีนวิทยาการ.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). การบริหาร โครงการ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปราณี วงศ์พันธุ์. (2548). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา การบริหาร สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร.
- พศิน บัวหุ้ง. (2551). รายงานการประเมิน โครงการส่งเสริมการอ่านการเขียน โรงเรียนบ้าน
หนองพลวง. สุรินทร์: โรงเรียนบ้านหนองพลวง.
- กวนาด บำรุงพันธ์. (2546). การสำรวจความเห็นของผู้นำนโยบาย ไปปฏิบัติเกี่ยวกับระดับความ
แกร่งของปัจจัย ที่คาดว่าจะมีผลต่อการนำนโยบายจัดระเบียบสังคมไปปฏิบัติในพื้นที่
อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). การประเมิน โครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). *การประเมินผลระบบเปิด*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์.
- วรเดช จันทรศร. (2546). *การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของกรมพัฒนาที่ดิน: มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านวิชาการและมาตรฐานการบริการประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สหાયบล็อกและการพิมพ์.
- วิสุทธิ เวียงสมุทร. (2549). *ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้น*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ส.วาสนา ประवालพุกฤษ์. (2544). *หลักการและเทคนิคการประเมินแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- สมชาติ มณีวรรณ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี*. *วารสารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 1(2), 201-209.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2543). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2548). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2550). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ บุญเกิด. (2548). *ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมบูรณ์ สังฆโสภณ. (2550). *ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมพงษ์ สุภาพล. (2549). *การศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพิศ สุขแสน. (2545). *เอกสารการเผยแพร่ เรื่อง เทคนิคการวางแผนและการประเมินผล*.
 อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2557). *สารสนเทศทางการศึกษา ชั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 25472556*. จันทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการประเมินตามสภาพจริง*.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุดสาย ศรีศักดิ์. (2555). *การประเมินโครงการศึกษานิเทศก์ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษา ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุวิมล ทิรกานันท์. (2547). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). *หลักและเทคนิคการวางแผน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*.
 กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อิทธิพล ริ่มประพันธ์. (2554). *การประเมินโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของ โรงเรียนอนุบาลสระบุรี*. สระบุรี: โรงเรียนอนุบาลสระบุรี.
- Kotler P., & Armstrong, G. (1993). *Marketing: An introduction*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Stufflebeam, D .L. (1977). *Phi delta kappa nations study: Educational evaluation and decision making*. Bloomington: The Free Press.
- Tyler, R. W. (1930). *Perspectives of curriculum*. Chicago: Rand McNally.
- Tyler, R. W. (1950). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- Webster. (1999). *Webster's new world dictionary*. New York: Compact School the World Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าความเชื่อมั่น

แบบสอบถามชุดที่ 1

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.00
	Excluded ^a	0	0.00
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			
Reliability Statistics			
Cronbach's Alpha	N of Items		
0.836	15		
Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านสถานะแวดล้อม ข้อที่ 1	30.6333	0.49013	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านสถานะแวดล้อม ข้อที่ 2	30.4667	0.50742	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านสถานะแวดล้อม ข้อที่ 3	30.4333	0.50401	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านสถานะแวดล้อม ข้อที่ 4	30.4667	0.50742	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านสถานะแวดล้อม ข้อที่ 5	30.4000	0.72397	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่ 1	30.3000	0.59596	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่ 2	30.3000	0.59596	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่ 3	30.4333	0.77385	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่ 4	30.3333	0.60648	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่ 5	30.6000	0.49827	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านกระบวนการ ข้อที่ 1	30.5000	0.62972	30

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ฯ ด้านกระบวนการ ข้อที่ 2	30.6333	0.55605	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ฯ ด้านกระบวนการ ข้อที่ 3	30.4333	0.56832	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ฯ ด้านกระบวนการ ข้อที่ 4	30.4667	0.50742	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ฯ ด้านกระบวนการ ข้อที่ 5	30.4000	0.49827	30
Scale Statistics			
Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
51.8000	22.717	4.76626	15

แบบสอบถามชุดที่ 2

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.00
	Excluded ^a	0	0.00
	Total	30	100.00

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.816	10

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 1	3.7333	0.52083	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 2	3.5000	0.68229	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 3	3.4333	0.67891	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 4	2.9667	0.71840	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 5	3.7667	0.56832	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 6	3.6667	0.54667	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 7	3.6333	0.55605	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 8	3.7333	0.58329	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 9	3.6333	0.55605	30
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ๑ ด้านผลผลิต ข้อที่ 10	3.4000	0.62146	30

Scale Statistics			
Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
35.4667	13.844	3.72071	10

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม ชุดที่ 1

การประเมินผลการดำเนินงาน “ไทรภาคี จังหวัด 1 โมเดล”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากร

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานไทรภาคี จังหวัด 1 โมเดล คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของไทรภาคี จังหวัด 1 โมเดล
- แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานไทรภาคี จังหวัด 1 โมเดล ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ
ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
- โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมินผลการดำเนินงานไทรภาคี จังหวัด 1 โมเดล
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร ครูผู้สอน

บุคลากร

เพศ

ชาย หญิง

อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี

31-40 ปี 41-50 ปี

51-60 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในช่องรายการประเมิน โดยพิจารณาการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ ดังนี้

- 4 หมายถึง ความเหมาะสมมากที่สุด
 3 หมายถึง ความเหมาะสมมาก
 2 หมายถึง ความเหมาะสมน้อย
 1 หมายถึง ความเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			
		4	3	2	1
ด้านสถานะแวดล้อม					
1.	นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่				
2.	นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่				
3.	วัตถุประสงค์ของการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้				
4.	นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีความเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน				
5.	การบริหารจัดการของการจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินงาน				
ด้านปัจจัยนำเข้า					
6.	ครูผู้สอนและบุคลากร มีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน				

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			
		4	3	2	1
ด้านปัจจัยนำเข้า					
7.	ครูผู้สอนมีความรู้ มีความถนัดในวิชาที่สอน				
8.	การจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสม เพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา				
9.	สื่อประกอบการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา มีความเหมาะสมและเพียงพอ				
10.	การจัดสภาพบรรยากาศในโรงเรียนเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน				
ด้านกระบวนการ					
11.	การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับ ผู้ปกครอง ชุมชน และประชาชนทั่วไปได้รับทราบอย่างทั่วถึง				
12.	ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล มีการจัดการเรียนการสอนโดยมีครูครบทุกระดับชั้น				
13.	การดำเนินงานมีการประชุม/ วางแผนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ				
14.	การดำเนินงานมีการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง				
15.	การจัดการเรียนการสอน ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน				

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม ชุดที่ 2

การประเมินผลการดำเนินงาน “ไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สอบถามนักเรียนของไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
 2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
 3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อ คำตอบของท่านมีความสำคัญ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมินผลการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ

ชาย

หญิง

ระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1

ประถมศึกษาปีที่ 2

ประถมศึกษาปีที่ 3

ประถมศึกษาปีที่ 4

ประถมศึกษาปีที่ 5

ประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในช่องรายการประเมิน โดยพิจารณาการดำเนินงานไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ ดังนี้

- 4 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
 3 หมายถึง ความพึงพอใจมาก
 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
		4	3	2	1
ด้านผลผลิต					
1.	นักเรียนได้เรียนหนังสือครบตามเวลาที่กำหนด 08.30-15.30 น.				
2.	สภาพบรรยากาศในโรงเรียนมีความเหมาะสม สร้างบรรยากาศในการเรียนเป็นอย่างดี				
3.	หนังสือ สื่อประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน				
4.	อุปกรณ์สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียน มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน				
5.	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียนได้เรียนครบทุกรายวิชา				
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ช่วยเพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้				
7.	นักเรียนมีเพื่อนร่วมห้องเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเรียนที่ดี				
8.	การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดล ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี				
9.	การจัดการเรียนการสอนไตรภาคี ชั้นที่ 1 โมเดลส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน				
10.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน				

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม